

ALL LANGUAGES MATTER IN A MULTILINGUAL WORLD

**YOUR
LANGUAGE
COUNTS!**

KÄSIKIRJA

OPETTAJILLE, REHTOREILLE JA KOULUTTAJILLE
MONIKIELISESSÄ MAAILMASSA

Co-funded by
the European Union

SISÄLLYSLUETTELO

Sanasto	4
Esipuhe	6
Tästä käsikirjasta	7
1 Hanke Your Language Counts!	8
1.1 Hankkeen tausta	8
1.2 Kumppanit	8
1.3 Hankkeen tavoitteet	9
1.4 Hankkeen aikajana	10
1.5 Työryhmät — seuraukset/tulokset	11
1.6 Hankkeen tulokset	12
2 Perintökielten opetuksen rooli (Euroopassa)	13
2.1 Moderni Eurooppa siirtolaisuuden kontekstissa	13
2.2 Perintökielten opetus Euroopassa	13
2.3 Perintökielen opetuksen haasteet	15
2.4 Kolme maata ja perintökielten opetus	16
2.4.1 Ruotsi	16
2.4.2 Suomi	16
2.4.3 Alankomaat	17
3 Pilottisuunnitelma	20
3.1 Pilottisuunnitelman kehittäminen	20
3.2 Pilottisuunnitelman käytännön toteutus	21
3.3 Pohdintoja ja suosituksia pilotin johtajalta	22
3.4 Opettajien pohdintoja	23
3.5 Jatkokehittely: Opettajien suunnittelemat aktiviteetit	24
3.6 Johtopäätös	24
4 Evaluointi: Yhteenveto	25
4.1 Opettajien haastattelut	25
4.2 Kvasikvantitatiivista haastatteluaineistoa koskevat ennen ja jälkeen -havainnot	27
4.3 Oppijoiden kyselylomakkeet	27
4.4 Kyselyaineistoa koskevat ennen ja jälkeen -havainnot	28
4.5 Johtopäätös	29

5	Katsaus kolmeen maahan hankkeen aikana	30
5.1	Alankomaat	30
5.2	Suomi	33
5.3	Ruotsi	33
6	Suosituksia eurooppalaisen perintökielen mallille	35
6.1	Perintökielten opettajien ammatillisen kasvun edistäminen ylikansallisen yhteistyön avulla	35
6.2	Tiekartta	37
6.3	Hankkeen vaikutus ja lisänäkökulmat perintökielten opetukseen.....	37
	Lähteet	39
	Liite — Opetusmateriaalit.....	42
	Nowruz ympäri maailman: Festivaalin juhlaprojekti	42
	Oman maan tutkiminen	44
	Kirjeenvaihtotoiminta.....	45
	Kohteliaisuuslausekkeet	45
	Kotikaupungin tutkiminen:	47
	Identiteettiä tutkitaan	49
	Kieltenoppimiseen liittyvät	51
	Mentions légales	52

SANASTO

Kielet ovat olennainen osa elämäämme ja identiteettiämme. Ne muovaavat keskinäistä vuorovaikutustamme ja tapaa, jolla hahmotamme ympäristöämme. Monikieliset ihmiset näkevät maailman monien eri linssien läpi, sillä heidän erilaiset kielensä muovaavat heidän havaintojaan. Kotonaan ihminen saattaa puhua toista kieltä kuin sitä **valtakieltä**, joka on hallitseva hänen asuinmaassaan. Tämän kuvaamiseen on olemassa monenlaisia termejä. Jos otamme esimerkiksi lapsen, joka puhuu koulussa eri kieltä kuin kotonaan, jälkimmäistä kieltä voidaan kutsua **äidinkieleksi** tai **kotikieleksi**. Näitä termejä ei kuitenkaan välttämättä voi käyttää toistensa synonyymeina. Niillä on erilaisia vivahteita esimerkiksi käyttöyhteydestä tai osaamisen tasosta riippuen. Joku on vaikkapa voinut oppia kielen, jota voimme kutsua hänen **ensimmäiseksi kielekseen**.

Termiä *äidinkieli* saatettaisiin myös käyttää tässä tapauksessa. **Ensimmäinen kieli** viittaa vain kieleen, joka on opittu ensimmäiseksi. Äidinkieli taas voi viitata kielen sujuvuuteen tai identiteettiin, vaikka näin ei välttämättä ole. Tästä syystä on tärkeää olla tietoinen käytettävien termien merkityksistä.

Tässä *käsikirjassa* käytämme erilaisia termejä pilottihankkeeseemme osallistuneissa maissa vallitsevien erilaisten tilanteiden mukaisesti. Erilaisten termien käyttö riippuu sosiopoliittisesta kontekstista kolmessa eri maassa. Vaikka **perintökielten opetus** on vakiinnutettu lainsäädännöllä Ruotsin kaltaisissa maissa, esimerkiksi Alankomaissa se on täysin järjestöjen varassa. Näin ollen erilaiset järjestöt ja sidosryhmät saattavat käyttää erilaisia termejä. Tätä *käsikirjaa* lukiessa on tärkeää pitää mielessä nämä erot. Ymmärrettävyyden parantamiseksi ja sekaannusten välttämiseksi olemme lisänneet mukaan seuraavan sanaston termeistä, joita käytetään **perintökielten opetukseen** liittyen. On syytä huomata, että akateeminen keskustelu näistä termeistä ja niiden määritelmistä jatkuu kaiken aikaa.

Yhteisökieli on kieli, jota määrätty kielellinen tai kulttuurinen yhteisö puhuu laajemman yhteiskunnan sisällä, ja jota käytetään sosiaalisissa verkostoissa, kulttuurisissa käytännöissä ja yhteisöllisissä instituutioissa. Se saattaa erota yhteiskunnan vallitsevasta kielestä, ja sitä käytetään tyypillisesti yhteisön sisäisessä kanssakäymisessä ja kulttuuritapahtumissa.

Valtakieli on yhteiskunnassa yleisimmin käytetty kieli, joka tyypillisesti liittyy virallisiin tehtäviin, koulutukseen ja julkiseen elämään. Sille ovat synonyymeja **enemmistökieli**, **virallinen kieli**, **kansalliskieli**, **isäntäkieli**, **institutionaalinen kieli**.

Ensimmäinen kieli (L1)¹ viittaa ihmisen ensimmäiseksi oppimaan kieleen, ja sitä pidetään läpinäkyvänä terminä, koska se viittaa selvästi kronologiseen järjestykseen kielen oppimisessa. Koska kaikki ihmiset eivät opi ainoastaan yhtä kieltä syntymänsä jälkeen, termiä voidaan käyttää myös monikossa, jolloin se kuvaa kahden tai useamman kielen yhtäaikaista oppimista ilman hierarkkista eroa. **Toinen kieli (L2)** on kieli, jota puhutaan **äidinkielen** ohella.

Perhekieli¹ viittaa perheessä käytettävään kieleen/kieliin, jotka usein poikkeavat ympäröivän yhteiskunnan kielestä. Toisin kuin **perintökieli**, perhekieli alleviivaa alkuperän tai oppimisjärjestyksen sijasta perheen koko kielellistä valikoimaa mukaan lukien sekakielet.

Perintökieli¹ opitaan ensisijassa kotona, eikä se ole ihmisen asuinmaan valtakieli. Se liitetään usein oletettuun alkuperään ja identiteettiin, vaikka kielen tosiasiallinen käyttö saattaa poiketa **kansallisista** tai **virallisista kielistä**.

Perintökielen opetus on koulutuksellinen lähestymistapa, jossa keskitytään opettamaan ja ylläpitämään kieltä, johon oppijoilla on suhde perheen tai kulttuurin kautta, mutta joka ei kuulu yhteiskunnan valtakieliin. Opetuksen tavoitteena on kehittää perintökielen puhujien kielitaitoa, kulttuurista tietämystä ja identiteettiä ja paikata aukkoja, joita kielen rajallinen käyttö tai epämuodollinen oppiminen kotona aiheuttaa. Se tunnetaan myös termillä **oman äidinkielen opetus**.

Perintökielen opetus on perintökielen opettamisen käytännön toteuttamista, joka tunnetaan myös termillä **kotikielen opetus**.

Kotikieli on pääasiassa perheessä tai kotona puhuttu kieli riippumatta siitä, onko kyseessä **enemmistökieli**. Se toimii usein varhaisen kommunikaation ja kulttuurinsiirron kielenä kotiloissa.

Opetuskieli on formaalissa opetuksessa käytettävä kieli.

Vähemmistökieli on pienen ryhmän yhteiskunnan sisällä puhuma kieli, jolta usein puuttuu virallinen asema.

Äidinkieli on yleisesti käytetty termi ihmisen oppimasta **ensimmäisestä kielestä**, vaikka sen merkitys voi vaihdella: se voi viitata identifikaation pohjana olevaan kieleen, kieleen, jota osataan parhaiten tai kieleen, jota käytetään useimmin. Se liittyy usein kulttuuria ja identiteettiä koskeviin keskusteluihin.

Äidinkielen opetus määritellään samoin kuin **perintökielen opetus**.

Monikielisyys on kykyä käyttää sujuvasti kahta tai useampaa kieltä.

LÄHTEET

¹ Triulzi, M , Winter, C & Maahs, I. (2023) "Erstsprache, Muttersprache, Herkunftssprache oder Familiensprache? Eine Analyse von Portfolioarbeiten Lehramtsstudierender zu Bezeichnungspraktiken sprachlicher Heterogenität im Kontext von Mehrsprachigkeit", Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht. 28(2):57–87. doi: 10.48694/zif.3644.

Kuvan on ottanut somalin kielen tunnilla hankkeemme opettaja Magan Tahir. Hän opettaa somalia perintökielenä Alankomaissa ISK Piter Jelles -koulussa Leeuwardenissa.
Kuva: Abbas Nashab

ESIPUHE

Kuvittele koululuokka, jossa jokaisen lapsen ääni kuuluu – ei vain heidän asuinmaansa kielellä, vaan myös heidän kotinsa, perheensä ja identiteettinsä kielellä. Tämä ei vielä ole todellisuutta monellekaan oppilaalle Euroopassa. Perintökielet jäävät usein näkymättömiksi koulujärjestelmissä, vaikka ne ovat elintärkeä osa lasten kulttuurista ja kognitiivista kehitystä. *Your Language Counts!* syntyi uskosta siihen, että nämä kielet eivät ole esteitä vaan siltoja – siltoja inklusioon ja opintomenestykseen sekä rikkaampaan ja monimuotoisempaan yhteiskuntaan.

Oppijoiden kielellisten taustojen tunnistaminen ja arvostaminen on enemmän kuin kulttuurista vahvistamista – se on pedagoginen välttämättömyys ihmisten liikkuvuuden ja monikielisyyden aikakaudella. Tätä monimuotoisuutta edistävät koulut vahvistavat oikeudenmukaisuutta, yhteenkuuluvuutta ja koulutuksellista menestystä kaikille.

Tämä *käsikirja* on kahdeksan eurooppalaisen kumppanin yhteistyön tulosta Erasmus+ -hankkeen ”Your Language Counts! All languages matter in a multilingual society, starting in school.” puitteissa. Se kokoaa yhteen kokemuksia kouluttajilta, tutkijoilta, koulujen johtajilta ja yhteisötoimijoilta, joilla on yhteinen visio siitä, että perintökielet eivät ole toisarvoisia, vaan keskeisiä lukemattomien oppijoiden identiteeteille ja oppimispoluille.

Löydät tästä oppaasta käytännöllisiä oivalluksia, viitekehyksiä ja esimerkkejä erilaisista eurooppalaisista konteksteista sekä strategioita, joilla osallistaa oppilaita, opettajia ja perheitä tähän prosessiin. Opas käsittelee niin mahdollisuuksia kuin haasteitakin, minkä lisäksi se tarjoaa instituutioille välineitä siirtämään suunnitelmista toteutukseen.

Toivomme, että nämä sivut innostavat tarttumaan toimeen, kokeilemaan ja tekemään yhteistyötä. Oletpa sitten tunneillesi ideoita etsivä opettaja, suunnitelmia laativa koulun johtaja tai kielellisen monimuotoisuuden puolestapuhuja, tämä *käsikirja* on tarkoitettu sinulle. Toivomme kirjan virittävän keskustelua, haastavan olettamuksia ja avaavan ovia jokaiselle lapselle, jonka kotikieli ansaitsee tulla kuulluksi.

Tervetuloa *Your Language Counts!* -hankkeen pariin ja kiitos, että liityt joukkoomme tälle monikieliselle matkalle.

Hankkeen *Your Language Counts!* hankeryhmä

Hankeryhmä *Your Language Counts!* -hankkeessa

Tri Constanze Ackermann-Boström

Yvette Ahonen

Marianna Aivazova

Larissa Aksinovits

Tri Tatjana Atanasoska

Sabine Brachmann-Bosse

Clarissa Diekmann

Christian Feser

Tri Erkan Gürsoy

Elina Helmanen

Camilla Holmén

Laura Hytti

Tri Karijn Helsloot

Marianthi (Mara) Kyrou

Simeon Oxley

Cláudia Pinto

Marta Prats

Tri Anne Reath Warren

Elisabeth C. Schmidt

Prof.Tri. Tobias Schroedler

Aliko Tzatha

Judith Wunderlich

TÄSTÄ KÄSIKIRJASTA

Tämä *käsikirja* antaa yleiskatsauksen hankkeesta *Your Language Counts!* esitellen sen tavoitteet, rakenteen ja toimenpiteet erilaisista näkökulmista. Hanke *Your Language Counts!* edistää perintökielten opetusta yläasteella ja lukiossa oppilaiden oppimismenestyksen tukemiseksi ja heidän monikielisen identiteettinsä kehittämiseksi. Lisäksi sen tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista ja levittää perintökielten opetuskäytäntöjä kaikkialla EU:ssa kehittämällä ja jakamalla parhaita käytäntöjä kielellisen monimuotoisuuden edistämiseksi.

Johdannossa hahmotellaan hankkeen tausta, hankesuunnitelma, tavoitteet ja aikajana. Luvussa 2 käydään lyhyesti läpi perintökielten ja niiden opetuksen rooli Euroopassa sekä tarkastellaan erityisiä tilanteita kolmessa hankkeeseen osallistuvassa maassa. Ruotsi ja Suomi valittiin mukaan, koska näissä maissa perintökielten opetus on integroitu formaaliin koulutusjärjestelmään, kun taas Alankomaissa perintökielten opetus ei kuulu viralliseen opetussuunnitelmaan.

Hankkeen keskeinen osa oli *pilottisuunnitelma*, johon liittyi kuukausittaisia opettajien tapaamisia, joiden tarkoituksena oli vahvistaa laajempaa didaktista lähestymistapaa perintökielten opetukseen. Luvussa 3 esitellään *pilottisuunnitelman* puitteissa 18 hankkeeseen osallistuneen opettajan kehittämät sisällöt ja aktiviteetit.

Toinen keskeinen elementti oli jatkuva *evaluointi*, jonka suoritti Ruotsin, Suomen ja Alankomaiden ulkopuolinen kumppani puolueettomuuden varmistamiseksi. Tämä *evaluointi* sisälsi kaksi opettajien haastattelukierrosta sekä oppilaille suunnattuja kyselyjä liittyen heidän kokemuksiinsa perintökielten opetuksesta. Yksityiskohdat *evaluoinnista* ja sen tuloksista esitetään luvussa 4.

Kaikissa kolmessa maassa toteutettiin erilaisia toimenpiteitä perintökielten opetukseen liittyvän tietoisuuden lisäämiseksi. Esimerkkejä erilaisten ideoiden levittämisestä ja yhteisöllisistä toimenpiteistä annetaan luvussa 5.

Viimeinen luku tarjoaa *tiekartan* ja esittelee hankkeeseen perustuvia suosituksia sekä hahmottelee uusia askeleita, joilla edistetään edelleen perinneopetusta eurooppalaisissa konteksteissa.

Kaikki tässä oppaassa lainatut lähteet on koottu yhteen lähdeluetteloon asiakirjan loppuun. Tämän *käsikirjan* liitteessä lukijoille tarjotaan lisämateriaalia, mukaan lukien opetusnäytteitä hankkeen kuudella kielellä (arabia, persia, venäjä, somali, turkki ja ukraina) sekä tässä hankkeessa kehitettyä tietoa ja opastavaa materiaalia perintökielten opetukseen liittyen.

Tämä *käsikirja* on tarkoitettu käytännölliseksi resurssiksi opettajille, kouluttajille, päättäjille ja sidosryhmille, jotka ovat omistautuneet edistämään perintökielten opetusta ja monikielisyyttä Euroopassa.

1 HANKE YOUR LANGUAGE COUNTS!

Tekijät: Sabine Brachmann-Bosse & Elisabeth C. Schmidt

1.1 Hankkeen tausta

Hanke *Your Language Counts!* on Ruotsin Goethe-Institutin alullepanema projekti, joka on keskittynyt edistämään perintökielten opetusta ja vahvistamaan kielellistä monimuotoisuutta. Korostamalla perintökielten tärkeyttä tämä hanke pyrkii luomaan tukea antavan alustan, jolla erilaiset kielelliset yhteisöt voivat jakaa resursseja vaaliakseen ja kehittääkseen ainutlaatuista kielellistä ja kulttuurista perintöään. Äidinkiellillä on tärkeä rooli lasten kielen, identiteetin, persoonallisuuden ja ajattelun kehittymisen kannalta. Lisääntyneen ylikansallisen siirtolaisuuden tuloksena monissa Euroopan maissa lapset puhuvat asuinmaansa enemmistökielten lisäksi muita kieliä. Lapsille, joiden perheet ovat muuttaneet maahan hiljattain, tämä merkitsee tilannetta, jossa he integroituvat uuteen koulujärjestelmään ja kohdemaan uuteen kieleen. Tietyssä maassa monikielisiin perheisiin syntyneillä lapsilla saattaa olla vaihteleva osaaminen sekä kielissä, joita he puhuvat kotona että kielissä, joita käytetään koulussa. Koulu pitää oppilaan monikielisyyttä myönteisenä asiana. Euroopan neuvosto itse asiassa kannustaa kaikkia Euroopan kansalaisia monien kielten osaamiseen. Lapsille, jotka koulun aloittaessaan jo puhuvat muita kieliä kuin enemmistökieltä, saattaa kuitenkin koitua negatiivisia vaikutuksia. Kieliä, joita lapset jo puhuvat, käytetään harvoin oppimisen apuvälineinä uudessa kouluympäristössä, eikä niitä ole tarjolla kieliaineina. Tämä voi johtaa haasteisiin asiasisällön oppimisessa (uusille maahanmuuttajille uudella kielellä) tai syrjäytymisen/toiseuden ja eristyneisyyden tunteisiin. Pitkän aikavälin tutkimukset osoittavat, että monikielisten oppilaiden äidinkielen taidon edistäminen tarjoamalla koulussa kyseisen kielen tunteja helpottaa uuden kielen oppimista ja parantaa kaiken kaikkiaan integroitumisen onnistumista. Ruotsissa ja Suomessa on 1970-luvulta asti tarjottu äidinkielen opetusta kouluissa niille oppilaille, joiden äidinkieli ei ole ruotsi tai suomi. Kokemus osoittaa, että oman äidinkielen opetus vaikuttaa

myönteisesti integroitumiseen. Samaan aikaan on ilmennyt organisatorisia haasteita, jotka liittyvät opetussuunnitelmiin, opetushenkilöstöön ja aikatauluihin. Monissa muissa Euroopan maissa, mukaan lukien Alankomaissa¹, perintökielten opetus ei vielä kuulu formaaliin koulutusjärjestelmään tai on mukana vain marginaalisesti.

Aloite suunniteltiin vastaukseksi kasvavalle tarpeelle tarjota eurooppalaisessa formaalissa koulutuksessa hyvin järjestettyä äidinkielten opetusta, ja roolimallina käytettiin Ruotsin järjestelmää, joka yritettiin siirtää hollantilaiseen ja suomalaiseen kontekstiin.

1.2 Kumppanit

Hanketta *Your Language Counts!* on tukemassa monipuolinen joukko kumppaneita, joista jokainen tarjoaa ainutlaatuista asiantuntemusta ja resursseja hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Näitä kumppaneita ovat:

- Ruotsin Goethe-Institut: Maailmanlaajuinen kulttuuri-instituutio, joka edistää saksan kieltä ja vahvistaa kansainvälistä kulttuuriyhteistyötä. Goethe-Institut johtaa hanketta antaen strategista suuntaa ja resursseja.
- ELIX - Conservation Volunteers Greece: Ateenassa sijaitseva kansalaisjärjestö, joka keskittyy vapaaehtoistyöhön ja koulutukseen: ELIX edistää henkilökohtaista kehitystä aktiivisella osallistumisella sosiaalipalveluihin, ympäristönsuojelulla ja kulttuuriperinnön vaalimisella.
- Enheten för flerspråkighet (EFF): Ruotsin Uppsalassa toimiva monikielisuuden yksikkö koordinoi ja hoitaa äidinkielen opetusta Ruotsin koululain mukaisesti. EFF tukee hanketta tarjoten asiantuntemusta monikieliseen opetukseen liittyen.
- Familia ry: Helsingissä toimiva suomalainen etujärjestö, joka edistää monikielisyyttä ja tukee monikielisiä perheitä. Familia tekee läheistä yhteistyötä yhteisöjen kanssa edistääkseen äidinkielten opetusta ja kulttuurista integraatiota.

¹ Äidinkielen opetus (OALT) oli osa formaalia opetusta vuosina 1998–2004. (Turkenburg 2001)

- Oman Äidinkielen Opettajat ry (OÄO): Oman Äidinkielen Opettajat tukee perintökielten opettajia tarjoamalla resursseja, koulutusta ja yhteistyöverkoston.
- Stichting Taal naar Keuze (TnK): Hollantilainen, Amsterdamissa toimiva säätiö tarjoaa yläasteille virallisesti hyväksyttyjä tutkintokieliä, mukaan lukien määrätty kotikielien. TnK kehittää koulutuksellista sisältöä yhteistyössä pätevien kieliasiantuntijoiden kanssa ja tarjoaa ohjausta niin kouluissa kuin verkossakin.
- Universität Duisburg-Essen (UDE): Saksan johtava tutkimusyliopisto, joka tarjoaa hankkeelle akateemista asiantuntemusta ja tutkimustukea. UDE keskittyy kehittämän tehokkaita perintökielten opetuksen malleja ja strategioita.
- Uppsalan yliopisto: Maineikas ruotsalainen yliopisto, jolla on keskeinen rooli hankkeeseen liittyvien koulutuksellisten toimenpiteiden kehittämisessä ja testaamisessa. Uppsalan yliopisto osallistuu myös hankkeen tulosten jatkuvaan arviointiin ja esittelemiseen.

1.3 Hankkeen tavoitteet

Hankkeen *Your Language Counts!* ensisijaiset tavoitteet ovat:

Edistää perintökielten opetusta yläasteilla ja lukioissa: Edistää perintökielten opetusta ja oppimista yläasteilla oppilaiden koulumenestyksen ja kulttuurisen identiteetin vahvistamiseksi.

Tukea perintökielten opettajia: Tarjota **YLC Teacher Network** -verkosto perintökielten opettajille kokemusten vaihtamista, resurssien jakamista ja parhaiden käytäntöjen parissa tehtävää yhteistyötä varten.

Edistää perintökielten opetusta muissa EU-maissa: Lisätä tietoisuutta ja kannustaa perintökieliä koskevien opetuskäytäntöjen omaksumista muissa EU-maissa ja edistää kielellistä monimuotoisuutta ja kulttuurista ymmärrystä kaikkialla tällä alueella.

Nämä tavoitteet on suunniteltu luomaan tukea antava ja inklusiivinen oppimisympäristö, jossa arvostetaan kielellistä monimuotoisuutta ja kulttuurista ymmärrystä.

Opettajia Alankomaista vierailemassa ruotsalaisten kollegojensa luona Uppsalassa EFF-rakennuksen (Enheten fr Flerspråkighet) edustalla.

1.4 Hankkeen aikajana

Tammikuussa 2024 pidetyllä kolmipäiväisellä ”aloitusleirillä” hankeryhmä käynnisti hankkeen ja muodosti kolme työryhmää hankkeen perustan valmistelemiseksi. Heidän työnsä johti *pilottisuunnitelmaan*, joka perustui suoraan näiden ryhmien saamille tuloksille. Tämä *pilottisuunnitelma* toimi sitten opettajien yhteistyön pohjana toimeenpanovaiheessa.

Maaliskuun 2024 avaustapahtumassa hanke esiteltiin yleisölle. Siinä yhteydessä tiedotettiin hankkeen päämääristä ja avattiin keskustelu perintökielten opetuksen tärkeydestä Euroopassa.

Työryhmissä tehtävän käsitteellisen työn ohella hankeryhmä päätti aloittaa pilottihankkeen kolmessa maassa – Ruotsissa, Suomessa ja Alankomaissa – painottuen kuuteen perintökielen: arabiaan, somaliin, venäjään, persiaan, turkkiin ja ukraina. Näitä kieliä puhutaan laajalti hankkeeseen osallistuvissa maissa, ja ne ovat edustavia esimerkkejä perintökielistä yleensä.

Seuraava vaihe oli tunnistaa kunnat ja koulut, jotka jo tarjoavat perintökielten opetusta tai ilmaisevat kiinnostusta sen aloittamiseen. Tämän prosessin myötä muodostettiin 18:n perintökielen opettajan

pilottiprojektiryhmä, jossa olivat edustettuina kuusi valittua kieltä Ruotsista, Suomesta ja Alankomaista.

Pilottitoteutus alkoi ja jatkui koko kouluvuoden 2024/2025 ajan, ja sen tukena oli jatkuvia aktiviteetteja ja keskinäisiä opintovierailuja. Näiden vierailujen avulla kumppanit ja hankkeeseen osallistuvat opettajat saattoivat vaihtaa kokemuksia ja havainnoida perintökielten opetuksen käytäntöjä.

Samaan aikaan suoritettiin tiedonkeruuseen, analyysiin ja raportointiin perustuvia esi-, väli- ja jälkiarviointeja, joilla varmistettiin hankkeen etenemisen ja vaikutuksen jatkuva seuranta.

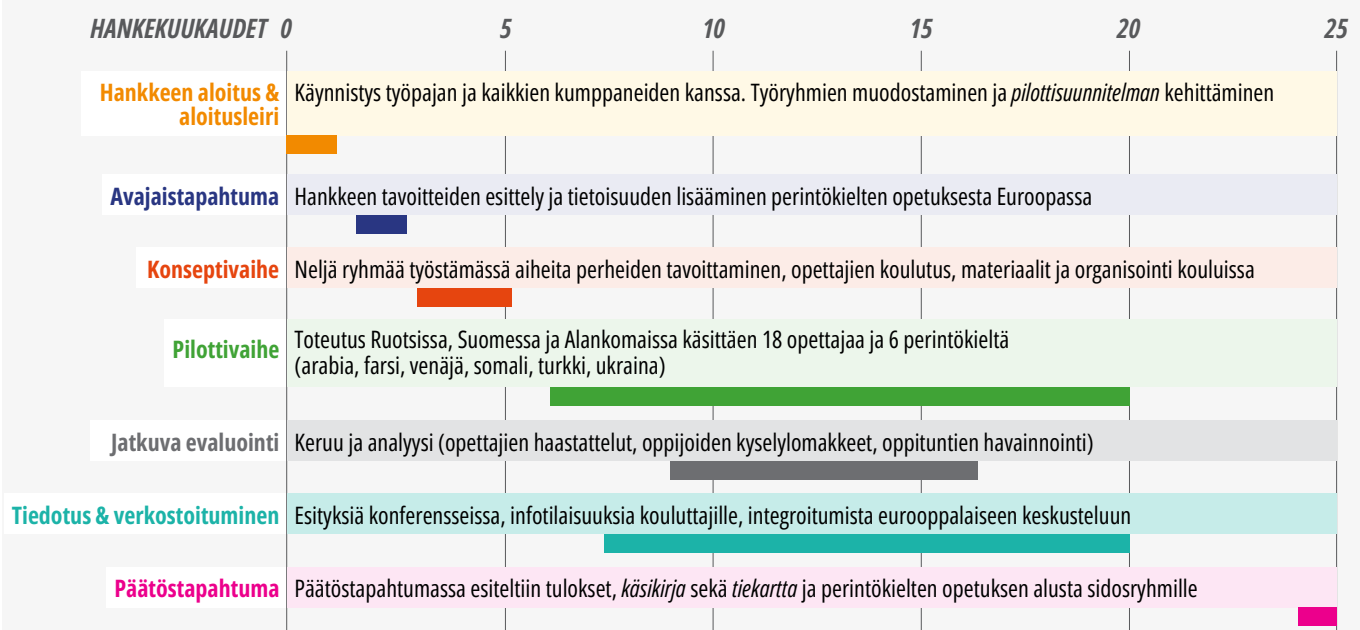
Kumppanit työstivät yhdessä pilottivaiheen ja evaluoinnin tuloksia sekä kehittivät ja viimeistelivät hankkeen kirjallisia tuotoksia.

Lisäksi hankeryhmän jäsenet osallistuivat akateemisiin konferensseihin ja tapaamisiin koko hankkeen ajan, järjestivät infotilaisuuksia asiasta kiinnostuneille kouluttajille ja toivat hanketta ja sen alustavia tuloksia esille asiaankuuluvissa keskusteluissa ja väittelyissä Euroopassa.

Lopuksi *Your Language Counts!* -konferenssi kokosi kaiken yhteen esitellen tulokset, päättäen hankkeen ja jakaen tulokset sidosryhmille.

Kuva/taulukko kohtaan 1.4

Hankkeen aikajana

1.5 Työryhmät — seuraukset/tulokset

Hankeryhmä, johon kuului 18 asiantuntijaa, perusti hankkeen alussa neljä työryhmää. Alun kolmikuukautisessa vaiheessa nämä ryhmät työskentelivät erityisten teemojen parissa. Tämän työn synteesi esitettiin *pilottisuunnitelmassa*. Neljä työryhmää on rakennettu aloitteen erilaisten aspektien ympärille ja ne ovat tuottaneet huomattavia tuloksia, mukaan lukien:

Perheiden tavoittaminen

Tämä työryhmä keskittyi osallistamaan perheitä etenkin niissä tapauksissa, kun vanhemmat oppivat isäntäkieltä hitaammin kuin lapsensa ja kohtaavat kilpailevia prioriteetteja. Ryhmä kehitti strategioita auttamaan perheitä ymmärtämään perintökielen opetuksen merkityksen heidän lastensa hyvinvoinnin kannalta pitkällä aikavälillä, kannusti osallistumista perintökielten oppitunneille ja sai perintökielten opettajia toimimaan välittäjinä perheiden ja virallisen kouluhallinnon välillä. Eräs olennaisista perintökielten opetuksen haasteista on se, että tietoa sen merkityksestä ei ole valmiina saatavilla kaikissa konteksteissa, eivätkä vanhemmat ehkä tiedä, mistä aloittaa. Tästä syystä työryhmässä jaettiin verkostoja ja tietokantaa sekä keskusteltiin mahdollisista tavoista vanhempien tavoittamiseksi. Yleisimmin vanhempien ja huoltajien kontaktoiminen tapahtuu koulun, maahanmuuttoviraston, yhteisössä aktiivisesti toimivien kansalaisjärjestöjen, virallisten verkkosivustojen, sosiaalisen median ja muiden kielitietoisten vanhempien kautta.

Opettajien koulutus

Tämä työryhmä keskittyi kehittämään hankkeeseen osallistuville ja muille opettajille soveltuvaa koulutusta. Eräs keskeisistä keskustelunaiheista oli verkosto, joka luotaisiin opettajien yhteydenpitokanavaksi. Ryhmä keskusteli kansainvälisen Facebook-ryhmän perustamisesta, jolloin luotaisiin tila yhteistyölle, informaatiolle ja keskustelulle. Ryhmässä keskusteltiin käytännöllisen yhteistyön kehittämisestä esim. perustamalla kumppanikouluja ja -luokkia sekä siitä, miten opettajat voivat saada perheet ja yhteisöt muuttamaan asenteitaan perintökielten opetusta kohtaan. Oppiainetta koskevalla tasolla työryhmä keskusteli siitä, miten se voisi tarjota perintökielten opettajille sellaista opastusta, joka ei perustuisi tiettyyn kieleen, sekä pohti yhteyspisteitä

perintökielten opetuksen alalla.

Syyskuusta 204 toukokuuhun 2025 18 opettajaa Ruotsista, Suomesta ja Alankomaista työskenteli pilottihankkeelle. Alusta nimeltä (*YLC Teacher Network*) on kehitetty näitä 18:aa opettajaa varten, ja he voivat ladata alustalle hankkeen aikana luomiaan materiaaleja ja jakaa kokemuksiaan testattuihin aktiviteetteihin liittyen. Hankkeen aikana opettajat tapasivat säännöllisesti (kerran kuukaudessa) Simeon Oxleyn (EFF-organisaatiosta) kanssa keskustellakseen pilottivaiheen aktiviteeteista, pohtiakseen niitä ja tuottaakseen uutta materiaalia. Lisäksi opettajien tukena oli paikallinen hankekumppani, eli *Taal naar Keuze (TnK)* Alankomaissa, *Oman Äidinkielen Opettajat ry (OÄO)* Suomessa ja *Enheten för Flerspråkighet (EFF)* Ruotsissa. Opettajilla oli myös tilaisuus ja tähän tarkoitukseen varattua aikaa verkostoitua muiden maiden kollegojensa kanssa sekä syventää ammatillista kehitystään hankkeen tarjoamien työpajojen avulla.

Opetusmateriaali

Tämä työryhmä keskittyi perintökielten opetusmateriaaleihin ja sen määrittelyyn, tarvitsevatko materiaalit virallisen hyväksynnän, minkä lisäksi he loivat muita laadunvalvonnan muotoja. Pilottitukimuksemme 18 opettajaa kokeilivat *pilottisuunnitelmassa* ehdotettuja aktiviteetteja, minkä lisäksi heitä kannustettiin luomaan omaa materiaalia.

Perintökielten organisointi kouluissa ja kunnissa

Työryhmä tutki sitä, pitäisikö perintökielten kuulua opetussuunnitelmaan vai jäädä sen ulkopuolelle, näiden kielituntien optimaalista ajoitusta ja paikkaa, digitaalisten ratkaisujen potentiaalista roolia, perintökielten opetuksen integraatiota muiden kielivaatimusten kanssa, arvioinnin tukityökaluja (kuten Central European Framework of Reference, tunnetaan lyhenteellä CEFR), osa-aikaisten perintökielten opettajien integroimista laajempaan kouluyhteisöön sekä perintökielten opettajien roolia opinto-ohjauksen tarjoamisessa äidinkielellä. Työryhmä kokosi yhteen kussakin hankkeeseen osallistuneessa maassa ilmenneet keskeiset haasteet perintökielten opetuksen järjestämisessä ja muotoili listan keskeisistä kehityskohteista.

1.6 Hankkeen tulokset

Hanke *Your Language Counts!* on antanut huomattavan panoksen kielellisen monimuotoisuuden ja kulttuurivaihdon edistämiseen. Erilaisten aloitteidensa kautta hanke on lisännyt onnistuneesti tietoisuutta monikielisten lasten kielellisen repertuaarin kehittämisen tärkeydestä, minkä lisäksi se on tuottanut arvokkaita resursseja perintökielten opetusta varten. Hankkeen keskeisiin saavutuksiin kuuluu kattavantiekartan kehittäminen kouluissa tapahtuvan perintökielten opetuksen tueksi, yksityiskohtainen *perintökielten toteuttamisen käsikirja* opettajille, interaktiivinen verkosto *YLC Teacher Network* resurssien ja parhaiden käytäntöjen jakamiseen sekä *evaluointiraportti* hankkeen vaikuttavuuden arvioimiseksi ja tulevien ponnistusten tueksi.

Hankkeen *tiekartan* ja siihen liittyvän tiedotustoiminnan tarkoituksena on saavuttaa useita keskeisiä tuloksia ainakin 12:ssa EU-jäsenmaassa:

- Koulutuslaitokset, jotka tarjoavat tai aikovat tarjota perintökielten opetusta, kokevat helpommaksi löytää perintökielten opettajia ja opetusmateriaaleja, osallistaa vanhempia ja järjestää perintökielten tunteja.
- Koulutuslaitokset, jotka eivät ole koskaan harkinneet perintökielten opetusta, tulevat tietoisiksi tämän opetuksen tärkeydestä ja saavat arvokasta tukea hankkeen *käsikirjasta* ja *YLC teacher network* -verkostosta.
- Päättäjät tulevat tietoisiksi perintökielten opetuksen tärkeydestä ja löytävät *tiekartasta* tarvittavaa tietoa sääntelykehyksestä.
- Ruohonjuuritasolla hankkeen evaluointi tarjoaa tarvittavaa tietoa sidosryhmille, jotka voivat lobata paikallisten koulujen johtokuntia perintökielten opetuksen mahdollistamiseksi.

Hankkeen kirjallisten tuotosten osalta *evaluointiraportti* antaa tietoa useista keskeisistä aspekteista:

- Näihin kuuluu *käsikirjassa* annettujen suositusten toteuttamiskelpoisuus etenkin niiden suositusten suhteen, joita kouluissa pilotoitiin. Raportti arvioi, ovatko nämä suositukset realistisesti toteutettavissa ottaen huomioon toisen asteen oppilaitoksille tyypilliset taloudelliset, organisatoriset sekä henkilöstöön liittyvät rajoitteet.
- Raportti käsittelee myös näiden suositusten tehokkuutta toisen asteen oppilaitoksissa tarjottavan perintökielten opetuksen keskeisten haasteiden lieventämisessä ja voittamisessa.
- Lisäksi tarkastellaan *YLC teacher network* -verkoston perintökielten opetusmateriaalia ja ammattilaisia resursseina, jotka tulevat perintökielten opetusta kouluissa.

2 PERINTÖKIELTEN OPETUKSEN ROOLI (EUROOPASSA)

Tekijät: Tri Tatjana Atanasoska, Tri Erkan Gürsoy, Clarissa Diekmann

2.1 Moderni Eurooppa siirtolaisuuden kontekstissa

Eurooppalaisia yhteiskuntia on leimannut ja leimaa siirtolaisuus, ja muuttoliike Eurooppaan, Euroopasta ja Euroopan sisällä on eräs ensisijaisista voimista monikielisyys kasvavan merkityksen taustalla. Siirtolaistaustaiset ihmiset käyttävät asuinmaansa valtakielä ja perintökielä (Androutsopoulos, 2006; Duff, 2015). Monikielisyys on keskeistä, jotta voimme ymmärtää nykyisessä Euroopassa siirtolaisyhteisöissä elävien ihmisten minäkuvaa ja kansalaisosallistumista (Bozdağ & Karakasoğlu, 2024).

Postmigraattisen yhteiskunnan näkökulmasta Euroopan kielellistä monimuotoisuutta muovaavat erityisesti niin kutsutut perintökiele (Woerfel et al., 2025). Kaupunkialueilla suunnilleen joka toinen lapsi syntyy maahanmuuttajaperheeseen (Gogolin, 2021). Tässä kontekstissa perintökiele voidaan luokitella myös vähemmistökieliksi, sillä etniskielelliset yhteisöt puhuvat niitä ilman virallista tunnustusta. Näillä kielillä on usein vähäinen arvostus, eikä niillä ole virallista asemaa enemmistökielten hierarkioissa (Benmamoun et al., 2010). Ruotsin ja Suomen kaltaisissa maissa, joissa annetaan perintökielten opetusta, jotkin näistä kielistä saattavat kuitenkin kuulua formaaliin koulujärjestelmään. Joillain vähemmistökielillä on kuitenkin enemmän oikeuksia kuin toisilla, ja nämä ovat kotoperäisiä vähemmistökielä², jotka kansallisvaltiot määrittelevät yksilöllisesti (Bohnacker, 2025).

Monikieliset perheet kohtaavat monia haasteita, joista eräs tärkeimmistä on perintökielen vaaliminen. Usein vanhemmat huomaavat tasapainoilevansa lastensa perintökielen oppimisen ja enemmistökielen oppimisen välisessä jännitteessä (Sevinç, 2016). Tyypillisesti lapset saavuttavat jonkintasoisen

osaamisen enemmistökielessä institutionaalisessa kontekstissa, mutta perintökielen kehittyminen on paljon epävarmempaa, koska se vaatii jatkuvaa ja laadukasta vaalimista, josta on vastuu pääasiassa perheellä. Mahdollisuus osallistua perintökielen opetukseen voi kuitenkin auttaa perheitä siirtämään perintökielä sukupolvelta toiselle.

Usein eurooppalaiset koulut odottavat suoraan tai epäsuorasti, että vanhemmat tukevat lapsiaan instituutioiden kielen oppimisessa, mitä pidetään olennaisena koulumenestyksen kannalta (Bezcioglu-Göktolga & Yagmur, 2018). Siksi on tärkeää olla erittäin tietoinen kielellisen syrjinnän pitkäaikaisvaikutuksista, jotka aiheuttavat kielellistä eroosiota ja kielen kuihtumista — etenkin perintökielten kohdalla (Bong et al., 2025). Perintökielten opetus voi jopa tässä suhteessa auttaa edistämään ja tukemaan perintökielten kehittymistä.

Monikielisyys ei ole julkisessa koulutuksessa uusi ongelma, joka liittyisi yksinomaan globaalin siirtolaisuuden viimeisimpiin aaltoihin. Historiallisesti eurooppalaiset kansallisvaltiot ovat olleet monikielisiä, ja viime aikoina siirtolaisvirrat ovat lisänneet tätä monikielisyyttä. Tästä todellisuudesta huolimatta monikielistä ja siirtolaisuuteen liittyvää nykyisten eurooppalaisten yhteiskuntien heterogeenisyyttä ei vielä laajasti nähdä normina koululaitoksissa – siis opettajien, päättäjien tai edes oppilaiden itsensä toimesta (Rellstab, 2021).

Kasvatustieteellisessä, kielitieteellisessä ja didaktisessa tutkimuksessa on lisääntyvässä määrin esitetty, että perintökielillä on luontaista koulutuksellista arvoa, ja ne tulisi nähdä legitiimeinä formaalin opetussuunnitelman osina postmigraattisissa yhteiskunnissa (Woerfel et al., 2025).

2.2 Perintökielten opetus Euroopassa

Eräs tärkeimmistä välineistä perintökielen vaalimisessa ja sen kielellisten taitojen kehittämisessä on perintökielten opetus. Kysymys siitä, onko tällainen opetus mielekästä koulujärjestelmän puitteissa, oli monia vuosia jatkuvan väittelyn aiheena sekä koulutuspolitiikassa että akateemisessa tutkimuksessa. Poliittisessa keskustelussa väitettiin

² Ruotsissa on viisi tunnustettua vähemmistökielä (suomi, saame, meänkieli, romani ja jiddiš). Suomessa on neljä vähemmistökielä (saame, romani, karjalan kieli, viittomakieli) ja Alankomaissa kolme alueellista kieliä (friisi, flaami, viittomakieli).

pitkään, että perintökielten opetus voitaisiin oikeuttaa vain siinä tapauksessa, jos se vaikuttaa suoraan enemmistökielen oppimiseen, kuten ruotsin oppimiseen Ruotsissa tai saksan oppimiseen Saksassa ja Itävallassa. Uusi tutkimus on kuitenkin muuttanut ja torjunut tämän asenteen (Woerfel et al., 2025).

Vaikka sellaisiin maahanmuuttajien sopeutumisprofiileihin, joissa sekä valtakulttuuri että perintökulttuuri integroituvat, on yleensä liitetty monia psykologisia etuja — kuten vahvistunut itsetunto, hyvinvointi ja mielenterveys (Berry & Sabatier, 2010; Retortillo & Rodriguez, 2010) — eurooppalaiset koulutusympäristöt edistävät usein edelleen assimiloitumiseen perustuvia malleja. Monissa tapauksissa maahanmuuttajien kielet on nähty esteinä integroitumiselle etenkin silloin, jos maahanmuuttajat ovat kotoisin Euroopan ulkopuolelta (König et al., 2015; Liu & Evans, 2016; Sáenz-Hernández et al., 2023). Tämä tendenssi on erityisen selvä rodullistettujen ryhmien kohdalla, joiden osalta kielen käyttäminen sekoittuu rodullistettuihin sosiaalisiin käsitteisiin ja olettamuksiin kielen puhujista itsestään (Khan & Gallego-Balsà, 2021; Rosa & Flores, 2017).

Tutkimus on osoittanut, että perintökielen opetus voi tukea lukutaidon kehittymistä sekä perintökielessä että valtakielessä (Ganuza & Hedman, 2019). Lisäksi kielen vaaliminen liittyy usein yleiseen hyvinvointiin. Vanhemmat, jotka kykenevät siirtämään perintökielensä lapsilleen, liittyvät usein myös kaikkien perheenjäsenten parempaan hyvinvointiin (De Houwer, 2017; Liu et al., 2009; Tseng & Fuligni, 2000). Jos perheiden sisällä puuttuu yhteinen kieli, tällä voi olla haitallinen vaikutus perheen koheesioon, emotionaaliseen läheisyyteen ja kommunikaatioon (Portes & Hao, 1998; Soehl, 2016). Tämä aspekti tulisi huomioida myös koulunkäynnissä, koska oppilaan hyvinvointi hänen perheessään voi edistää koulumenestystä.

Monissa Euroopan maissa lapset osallistuvat yhteisöpohjaisiin perintökielten opetusohjelmiin (Gogolin, 2021). Perintökielten opetusta ei kuitenkaan ole integroitu kansallisiin koulujärjestelmiin kaikissa maissa. Hankkeemme kumppanimaiden osalta perintökielten opetus on sisällytetty kansalliseen koulujärjestelmään Ruotsissa ja Suomessa sekä Itävallassa ja (osin) Saksassa. Hankkeemme puitteissa Alankomaat on edustava esimerkki maasta, jossa perintökielten opetus tapahtuu pääosin formaalin koulujärjestelmän ulkopuolella, ja samoin on laita Ranskassa ja Italiassa. Näissä maissa perintökielten opetusta tarjoavat muun muassa yhteisöorganisaatiot,

uskonnolliset instituutiot, kulttuurijärjestöt ja lauantaikoulut. Vaikka perintökielten opetus on muodollisesti integroitu joihinkin eurooppalaisiin koulujärjestelmiin, sitä ei kohdella tavallisena kouluaineena. Opetus tapahtuu tyypillisesti iltapäivän tunteina, eikä kaikissa maissa ole opetusohjelmaa. Lisäksi oppilaat saavat usein erittäin rajallisen määrän opetusta, usein vain yhden oppitunnin viikossa.

Empiiriset tutkimukset ovat osoittaneet, että perintökielten osaamisella ja käytöllä voi olla myönteisiä vaikutuksia oppilaan koulumenestykselle (Agirdag & Vanlaar, 2018) ilman, että se estää instituutioiden kielen oppimista tai hallitsemista (Tsai et al., 2012). Koska monikielisillä perheillä on päävastuu perintökielten ylläpitämisestä — etenkin niissä sosiaalipoliittisissa puitteissa, joissa instituutioiden käyttämän kielen oppimista ja käyttöä pidetään ensisijaisena, kuten on laita useimmissa Euroopan maissa — on kiinnitettävä enemmän huomiota siihen, että perintökielten opetus valitaan perintökielten elinvoimaisuuden tukemiseksi (Hollebeke et al., 2022).

Perintökielten opetuksella on tärkeä rooli siirtolaistaustaisten lasten kielellisen, kulttuurisen ja identiteettiin liittyvän kehityksen tukemisessa. Perintökielet, joita tyypillisesti puhutaan perheissä, vaativat sekä tehokasta että rakenteellista tukea pysyäkseen yllä. Vaikka näiden kielten jokapäiväinen käyttö tapahtuu perheissä (Melo-Pfeifer, 2015), perintökielten opettajat ovat keskeisiä hahmoja edistäessään perintökielten käyttöä koululaitoksissa ja vahvistaessaan siten oppilaiden monikielistä identiteettiä koulussa ja sen ulkopuolella (De Angelis, 2011; Menken & García, 2010; Haukås, 2016; Hélot & Laoire, 2011).

2.3 Perintökielen opetuksen haasteet

Lasten koulutuksessa kouluympäristöllä on ratkaiseva rooli erityiskielen arvostuksen ja legimiteetin osoittamisessa (Comellas et al., 2014; Johnson & Johnson, 2015; Sáenz-Hernández et al., 2021). Tämä puolestaan vaikuttaa merkittävästi siihen, miten oppilaat kokevat ja ilmaisevat kulttuurista identiteettiään (Liu & Evans, 2016).

Havainnot osoittavat, että perintökielten opetuksella on edelleen marginaalinen asema koulujärjestelmässä, mikä asiointi muokkaa suoraan tämän alan opettajien käytäntöjä ja ammatillista itseymmärrystä. Tämä toissijaisuus voidaan tulkita oireena laajemmista rakenteellisista kysymyksistä. Perintökielten opettajat toimivat historialliseen aliarvostukseen perustuvissa puitteissa, mikä ei koske ainoastaan maahanmuuttajien kieliä, vaan myös näitä kieliä puhuvia yhteisöjä ja yksilöitä (Weichselbaum et al., 2024).

Toiminnan tasolla perintökielten opettajilla on tapana nähdä itsensä pätevinä ammattilaisina, jotka kohtaavat huomattavia haasteita niissä laitoksissa, joissa he työskentelevät. Tutkimuksessa erottuu näiden opettajien institutionaalisen ja henkilökohtaisen aseman kannalta kaksi erityisen merkittävää ja keskeistä ulottuvuutta, jotka vaikuttavat myös heidän ammatilliseen identiteettiinsä siirtolaisiin kohdistuvassa opetustyössä: marginalisoituminen ja epävarmuus. Nämä termit viittaavat tarkoituksellisesti teokseen Çınar ja Davy (1998) ja kuvastavat perintökielten opetuksen uhanalaista asemaa, jota on aiemmin kuvattu alan kirjallisuudessa (Flubacher & Hägi-Mead, 2024).

Merkityksestään huolimatta perintökielten opettajat ovat edelleen alitutkittu ryhmä (ks. Ansó Ros, 2021; Flubacher & Hägi-Mead, 2024). Heillä on kuitenkin joukko yhteisiä systeemisiä haasteita. Kouluissa he jäävät usein laajempien opetusryhmien ulkopuolelle, eivätkä integroidu kouluyhteisöön, minkä lisäksi ammatilliset kollegat eivät useinkaan ota heitä vakavasti. Monissa tapauksissa heidän on aktiivisesti vastustettava kielellistä syrjintää (kielisyryntää) erityisesti silloin, kun he käyttävät perintökieltä oppilaiden kanssa epämuodolliseen kommunikointiin oppituntien ulkopuolella (Dirim & Pokitsch, 2025; Ayten & Atanasoska, 2019).

Monien perintökielten kohdalla eräs rakenteellinen ongelma on myös sopivien opetusmateriaalien puute.

Tämän tuloksena opettajat jätetään kehittämään itse omat resurssinsa, jotka räätälöidään eri tarpeita omaaville oppijoille. Perintökielten opetus tapahtuu usein monia osaamistasoja ja sukupolvia käsittävässä luokissa, joissa oppilaiden ikä, taitotaso ja lukutaito vaihtelee – etenkin kielissä, joissa toisin kuin hollannissa, ruotsissa ja suomessa, ei käytetä latinalaisia aakkosia.

Vaikka perintökielten opettajat palkataan virallisesti formaalin koulujärjestelmän puitteisiin joissain maissa (kuten Ruotsissa ja Suomessa), heidän työehtonsa poikkeavat huomattavasti muiden aineiden opettajien vastaavista. He saavat usein vähemmän palkkaa, heidän vaaditaan opettavan useissa kouluissa ja usein he eivät saa kokoaikaista työtä kyseessä olevasta kielestä riippuen. Lisäksi monissa kielissä ei ole yliopistotasoisia koulutusohjelmia perintökielten opettajille. Perintökielten opettajat ovat tyypillisesti opiskelleet maissa, joissa kyseisellä perintökielellä on virallinen asema. Kaikkien perintökielten opettajien odotetaan kuitenkin olevan päteviä opettamansa perintökielen puhujia. Monet heistä ovat ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajina maissa, joissa he nyt opettavat (ks. Guldenschuh et al., 2024).

Toinen piirre, joka erottaa perintökielten opetuksen muista kouluaineista, on sen toisarvoinen paikka koulupäivän aikana. Useimmissa tapauksissa perintökielten tunnit järjestetään iltapäivisin, kun muu opetus on päättynyt. Vaikka tällä tavoin vältetään aikatauluristiriidat, samalla lähetetään selvä signaali siitä, että perintökielten opetusta ei ole integroitu kouluelämän ytimeen (Bohnacker, 2025). Oppilaiden on usein jätävä kouluun koulutuntien jälkeen, kun heidän kaverinsa ja opettajansa ovat jo poistuneet.

Vain pieni osa niistä oppilaista, joilla on taustaa perintökielellä, tosiasiasa osallistuu perintökielten opetukseen. Esimerkiksi vain 40 % saksanturkkilaisen otantamme oppilaista ja 15 % saksanvenäläisistä oppilaista sai perintökielen opetusta koulussa (Usanova & Schnoor, 2021). Määrä putoaa oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen, mikä on tosiasia jopa Ruotsissa, vaikka Ruotsissa perintökielten opetukseen osallistuvien lasten osuus on korkeampi kuin Saksassa (55 % kaikista perintökieliä puhuvista lapsista). Nopea tilastollinen katsaus heijastaa perintökielten saamaa rajallista institutionaalista tukea Euroopan kansallisten koulutusjärjestelmien puitteissa. Useimmissa maissa perintökielten opetusta tarjotaan vain rajatussa määrässä kieliä, mikä on usein linjassa kyseisten kansallisvaltioiden

siirtolaisuushistorian kanssa. Esimerkiksi Saksassa perintökielten opetuksen toteuttaminen juontaa juurensa 1970-luvun työperäisen maahanmuuton politiikkaan ja erityisesti niin kutsuttuihin vierastyöläisiin (Gogolin, 2021). Samanlainen kehitys näkyy Alankomaissa.

Perintökielten opettajien ammatillisen asiantuntemuksen epääminen on tullut kasvavassa määrin esiin tuoreissa tutkimuksissa (Flubacher & Hägi-Mead, 2024). Samankaltaisia havaintoja on tehty monikielisiä oppilaita (Dirim, Knappik & Thoma, 2018) ja opettajiksi koulutautuvia koskevassa tutkimuksessa (Cushing, 2023). Heidän varsinaisesta muodollisesta pätevyydestään tai laajasta opetuskokemuksestaan huolimatta perintökielten opettajat nähdään usein vähemmän osaavina ja ammatillisesti pätevinä, mikä vahvistaa heidän marginaalista asemaansa oppilaitoksissa.

Näistä ongelmista huolimatta Suomessa toimivat perintökielten opettajat samaistuvat vahvasti oppilaidensa kielelliseen ja kulttuuriseen taustaan ja kokevat perintökielten opetuksen elintärkeänä tulevaisuuden mahdollisuuksia ajatellen. Heidän roolinsa ulottuu opetusta pidemmälle – he ovat yhteisöllisiä hahmoja, jotka tukevat aktiivisesti monimuotoisuutta, identiteettiä ja monikielisyyttä koulutusympäristössä, ja tämä rooli näkyy myös tässä hankkeessa kerätyissä tiedoissa.

2.4 Kolme maata ja perintökielten opetus

2.4.1 Ruotsi

Tekijät: Anne Reath Warren ja Elisabeth C. Schmidt

Ruotsia pidetään usein johtavana esimerkkinä perintökielten opetuksesta Euroopassa, koska sillä on pitkä käytäntö tarjota julkisesti rahoitettua perintökielten opetusta julkisen koulujärjestelmän puitteissa. Vuoden 1977 kotikieliluodistuksen jälkeen lapsilla, joiden kotikieli on muu kuin ruotsi, on ollut laillinen oikeus saada perintökielen opetusta valinnaisena aineena (koululaki, 2010). Saadakseen opetusta oppilaiden on käytettävä kieltä päivittäin vähintään yhden huoltajan kanssa, ja kunnassa on oltava vähintään viisi samaa kieltä käyttävää oppilasta sekä pätevä opettaja. Historiallisesti tavoitteena on ollut edistää kaksikielisyyttä, kun perintökielten

on katsottu täydentävän ruotsin oppimista (Reath Warren, 2017; Ganuza & Hedman, 2019).

Perintökielten opetus on kuitenkin käytännössä marginaalista. Opetus järjestetään usein vakituisten koulutuntien ulkopuolella, takeita opetusajasta ei ole, ja opetusta hallitsee yleisluontoinen, ei-kielikohtainen opetusohjelma (Skolverket, 2022; Bohnacker, 2025). 1990-luvulta alkaen kunnat ovat määrittäneet tarjotun perintökielten opetuksen määrän ja tarjonneet sitä tyypillisesti vain 40–60 minuuttia viikossa – paljon vähemmän kuin muita kieliaineita (Skolverket, 2008), mikä tekee kielenopetuksen toteuttamisesta epätasaista. Vaikka perintökielten opetus on osa kansallista koulujärjestelmää, se on symbolisesti ja rakenteellisesti toissijaisessa asemassa (Salö et al., 2018).

Vuosina 2024/25 29 % oppilaista (noin 318 514) oli oikeutettu perintökielen opetukseen 187 kielellä; 59 % heistä osallistui aktiivisesti (Ruotsin viralliset tilastot, 2025). Yleisin perinnekieli on arabia, jota opiskeli 48 990 oppilasta (Ruotsin viralliset tilastot, 2025). Vaikka Ruotsin lainsäädäntö tukee perintökielten opetusta sekä maahanmuuttajien kielillä että kansallisilla vähemmistökielillä, toimeenpanossa on edelleen haasteita. Opettajilta puuttuu usein muodollinen pätevyys, ja opettajien koulutusohjelmia on rajoitettu tai keskeytetty (SOU, 2019:18; Bohnacker, 2022).

Vaikka perintökielten opetuksen lainsäädännölliset ja poliittiset puitteet ovat Ruotsissa suhteellisen edistykselliset muihin Euroopan maihin verrattuna (Salö et al., 2018), tuoreet poliittiset käänteet ovat asettaneet perintökielten opetuksen uuden paineen alle. Vaikka tiettyihin kieliin osallistutaan aktiivisesti, perintökieliä puhuvien perheiden ja opettajien ääni puuttuu kuitenkin pitkälti tutkimuksesta (Spetz, 2014; Bohnacker, 2022, 2023; Ganuza & Hedman, 2015).

2.4.2 Suomi

Tekijä: Larissa Aksinovits

Perintökielten opetus alkoi Suomessa vuonna 1970, ja sitä sovellettiin ensin Chilestä tulleisiin pakolaislapsiin (Ikonen, 2007). Tällä hetkellä monikielisyyden kehittäminen on määritelty erittäin tärkeäksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014). Perintökielten opetus kuvaillaan opetussuunnitelmassa tukiaineeksi, mutta se puuttuu kouluaineiden viralliselta listalta (Opetushallitus, 2014). Perintökielten opetus on valinnainen aine, jolla on alempi asema verrattuna yleisesti opetettaviin aineisiin, jotka kuuluvat opetussuunnitelman

perusteisiin.

Suomessa tästä valinnaisena aineena opetettavasta oppilaan omasta äidinkielestä käytetään termiä oman äidinkielen opetus, jonka tarkoitus on vahvistaa kielen asemaa koulutusjärjestelmässä. Oppitunnit pidetään oppilaiden koulupäivän aikana, mikä eroaa muissa maissa tavallisesti sunnuntai koulussa tapahtuvasta perintökielten opetuksesta. Oppilaat voivat osallistua kotikielten tunneille kerran viikossa 2 tunnin (90 minuutin) ajan. Perintökielten tunnit rahoitetaan pääosin julkisista varoista, ja perintökielen ryhmään vaaditaan yleensä neljä oppilasta.

Kunnat kuitenkin päättävät ryhmän muodostamiseen tarvittavien oppilaiden vähimmäismäärän. Oppilaiden vähimmäismäärä vaihtelee välillä 6–15 kunnasta riippuen. Tilanteessa, missä oikeistopopulismi leviää ja vaikuttaa kielipoliittisiin päätöksiin, perintökielten opetus nähdään valinnaisena asiana, eikä tärkeänä voimavarana³ kunnan talouden kannalta. Todellisuudessa kussakin ryhmässä on kunnasta riippuen noin 10–30 oppilasta, joiden ikä ja kielitaito vaihtelee. Jotkut kunnat eivät tarjoa lainkaan oppilaiden äidinkielten opetusta, koska se on valinnaista. Näin ollen äidinkielten opetuksen saatavuus vaihtelee suuresti eri kielten puhujien kesken kunnissa/maakunnissa.

Perintökielten opetusta ollaan koulujärjestelmän puitteissa kuitenkin vielä aloittelemassa monissa Suomen kunnissa sen vuoksi, että tuettaessa oppilaiden perusoikeutta koti-/perintökieleen saadaan monenlaisia myönteisiä vaikutuksia, vahvistetaan identiteettiä ja sukupolvien välisiä yhteyksiä, edistetään integroitumista ja vahvistetaan kielellistä monimuotoisuutta sosiaalisena vahvuutena (Mäkelä, 2007). Tämän lisäksi perintökielen oppiminen kehittää oppilaiden kognitiivista ajattelukykyä, kielitietoisuutta ja havaintokykyä sekä parantaa psyykkistä hyvinvointia, koska monille oppilaille perintökielen tunti on ainoa paikka, jossa he voivat ilmaista itseään ja tulla kuulluiksi, ja perintökielen opettaja on koulun ainoa aikuinen, jonka kanssa he jakavat saman kielellisen ja kulttuurisen taustan. Tässä tapauksessa perintökielen opettaja on oppilaille myös välikäsi ja roolimalli koulutetusta aikuisesta, jolla on sama kulttuurinen ja kielellinen tausta.

Suomessa 84 kunnassa opetettavia erilaisia koti-/perintökieliä on noin 60 (Opetushallitus, 2024). Yli 24 000 monikielisen taustan omaavaa lasta osallistuu

kotikielten tunneille joka vuosi. Suomen monikielinen väestö kasvaa jatkuvasti. Tilastokeskuksen tietokannan mukaan (StatFin-tietokanta, 2023) Suomen suurimmat vähemmistökieliä puhuvat ryhmät puhuvat venäjää (99 606), viroa (50 202), arabiaa (41 311), englantia (33 796), somalia (25 654) ja ukrainaa (26 519).

2.4.3 Alankomaat

Tekijät: Tri Karijn Helsloot ja Mara Kyrou

Alankomaissa toisen asteen koulutuksen opetussuunnitelmaan kuuluu rajallinen määrä kotikieliä kouluaineina. Yläasteella koulun johtokunta (*Bevoegd Gezag*) voi vapauttaa oppilaita opiskelemasta ranskaa tai saksaa, jos heidät on ilmoitettu opiskelemaan jotain muista hyväksytyistä kielistä, esim. arabiaa, kiinaa, italiaa, venäjää, espanjaa tai turkkia. Sama oikeus voidaan antaa alankomaalaiseen järjestelmään uusina tuleville oppilaille, jotka ovat aiemmin saaneet vastaavaa opetusta ulkomailla. Toisen asteen koulutuksessa kaikilla oppilailla on lainmukainen oikeus valita aiemmin mainituista kielistä, mukaan lukien ranska ja saksa, mutta koulut päättävät viimekädessä kurssien saatavuudesta.

Historiallisesti katsoen alankomaalainen koulutuspolitiikka on sisältänyt perintökielten rakenteellisen tuen nimellä *Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur (OETC)*, joka tarkoittaa opetusta omassa kielellä ja kulttuurissa. Vuonna 1974 alkunsa saanut OETC suunniteltiin tukemaan Alankomaissa vierastyöntekijöinä työskennelleiden siirtolaisten lapsia. Tavoite oli kahtalainen: edistää integroitumista hollantilaiseen yhteiskuntaan ja mahdollistaa oppilaille heidän kielellisten ja kulttuuristen juuriensa vaalimisen. OETC antoi opetusta muun muassa turkin ja arabian kaltaisilla perintökielillä tavallisten koulutuntien aikana, usein oppilaiden lähtömaista kotoisin olevien opettajien toimesta.

1990-luvun lopulla OETC alettiin kuitenkin lisääntyvässä määrin nähdä sulauttamispolitiikan kautta, ja se lakkautettiin vuonna 1997. Sen tilalla aloitettiin *Onderwijs in Allochtone Levende Talen (OALT)* eli elävien vieraiden kielten opetus. Näiden kielten opetusta tarjottiin sekä alemman että ylemmän toisen asteen oppilaille vuosina 1998–2004, mikä siirsi vastuuta perintökielten opetuksesta kansalliselta tasolta paikallistasolle. OALT tarjosi kielitunteja

³ Kielen näkeminen resurssina tarkoittaa, että jokainen lapsen kielivalikoimaan kuuluva lisäkieli on työväline tekstin tai opetuksen ymmärtämiseen tai tekstin luomiseen. Kieli voi myös edistää yhteisöllistä käyttäytymistä, kun sen avulla voidaan vaihtaa näkökulmaa ja saada näköaloja toiseen kulttuuriin.

opetussuunnitelman ulkopuolisten tai ylimääräisten ohjelmien kautta, joten tällä opetuksella ei ollut virallista asemaa koulun opetussuunnitelmassa. Vuonna 2004 OALT lakkautettiin virallisesti, eikä mikään rakenteellinen kansallinen politiikka ole sen jälkeen tukenut perintökielten opetusta tavallisissa kouluissa tai epävirallisissa yhteyksissä. On tärkeää mainita, että Alankomaiden koulutuslainsäädäntö sallii yläasteiden lisätä vapaasti uusia ohjelmia alemmille luokille. Näin ollen koulujen johtokunnat voivat osoittaa osan budjetistaan perintökielten opetukseen.

Euroopan kielten vuodesta 2001 lähtien Alankomaissa on yleisesti ottaen kuitenkin tehty yhä enemmän monikielisyyteen liittyviä aloitteita ala- ja yläkouluissa. *Studio Taalwetenschap* kehitti eurooppalaisen juhluvuoden kunniaksi elokuvan joka sisälsi nimellä *Taaltrotters* tunnettuja opetussuunnitelmia, joista myöhemmin tehtiin Europa Lingua -hankkeessa (2006–2008) saksalainen versio *SprachChecker*, ruotsalainen versio *Språktrotters* ja suomalainen versio *Kielijengi*. Vuonna 2020 luotiin Amsterdamissa sijaitsevan, hiljattain maahanmuuttaneita lapsia opettavan koulun ammattilaisten toimesta Alle Talen (kaikki kielet), joka sisältää materiaalia 12–16-vuotiaille oppilaille sekä oppaan opettajille. Kaikkia näitä ohjelmia leimaavat kielitietoisuus, kielirajat ylittävät aktiviteetit sekä identiteetin ja osaamisen rakentaminen perustuen kaikkiin luokan oppilaiden kotikieliin.

Lisäksi vuodesta 2010 lähtien hollantilaisissa yliopistoissa on tehty enemmän akateemista tutkimusta monikielisyyttä koskien. Esimerkkejä hankkeista ovat Amsterdamin yliopiston johtama eurooppalainen MIME (Mobility and Inclusion in Multilingual Europe), Utrechtin yliopiston johtama monikielinen STEM-koulutus sekä NHL Stendenin ja Groningenin yliopiston johtama 3M-hanke. Verkostot nimeltä *Language Friendly Schools* ja *Drongo* sekä *Taalunie*, Hollannin kielionioni, ovat kaikki tiiviisti luomassa ja tukemassa monikielisiä lähestymistapoja. Kaikesta huolimatta monikielisten ohjelmien toteuttaminen sekä perintökielten opetus on kouluissa edelleen sirpaloitunutta ja epäjohtonmukaista. Uuden kouluaineen aloittaminen nimellä monikielisyys tai perintökielet on vaakalaudalla. Vuonna 2025 Alankomaiden opetushallitus julkaisi ohjeistuksen nimeltä *Talige diversiteit benutten* (Hyödynnä kielellistä monimuotoisuutta) viitaten koulun tehtävään tukea 2–20-vuotiaita monikielisiä lapsia ja oppilaita kaikin mahdollisin tavoin.

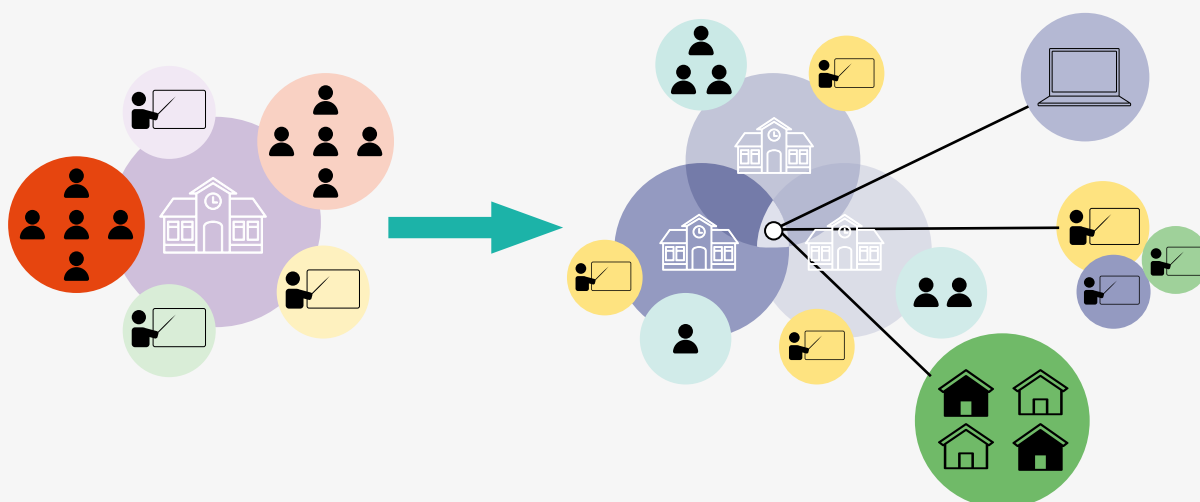
EU-hanke *Your Language Counts!* on tässä suhteessa tärkeä tekijä. Kielellisen inklusion mallit, joissa edetään alhaalta ylös koulujen, kouluttajien ja yhteisöorganisaatioiden yhteistyöllä, ovat saaneet kaikkia osallistavia oivalluksia ja alustoja. Oppimismalleihin kuuluu verkossa toteutettavia, informaaleja ja non-formaaleja malleja, ja ne ovat perinteisten mallien ohella välttämättömiä, jotta perintökielten opetusta saadaan toteutettua. Alla

Kuva/taulukko kohtaan 2.4.3

Uusi kieltenopetuksen malli

Mallista 1 koulu, 1 aine, 1 luokka

hybridimalliseen, integroituun ja yhteistyöhön perustuvaan kieltenopetukseen

YOUR LANGUAGE COUNTS!

Takaisin sisällysluetteloon

Sivu 18 / 52

olevassa kuvassa näkyy malli, jota *Taal naar Keuze* käyttää lukiodien kielitunteja varten useissa kouluissa.

LOWAN koordinoi rahoitusta ja opetussuunnitelmien kehittämistä erityisesti uusia tulokkaita opettaville hollantilaisille kouluille, kuten Leeuwardenissa toimivalle ISK Piter Jelles -koululle. ISK-koulut keskittyvät intensiivisesti hollannin kielen oppimiseen auttaen samalla oppilaita siirtymään asteittain tavalliseen toisen asteen koulutukseen. Näissä siirtymävaiheissa perintökielet kuuluvat harvemmin viralliseen opetussuunnitelmaan, mutta ISK Piter Jelles- koulun kaltaiset oppilaitokset pyrkivät sisällyttämään niitä opetussuunnitelman ulkopuoliseen ohjelmaan tai joustavina malleina, kuten *Your Language Counts!* -hankkeessa on tapahtunut. Nämä lähestymistavat tunnistavat sen kognitiivisen ja emotionaalisen arvon, mikä oppilaiden kotikielten taidon ylläpitämisellä on integroitumisen yhteydessä. Lisäksi vasta maahantulleiden oppilaiden koulut ottavat yhä enemmän yhteyttä *Taal naar Keuzeen* saadakseen oppilaidensa kielet, esim. venäjän tai arabian, hyväksytyiksi tentittävinä oppiaineina.

3 PILOTTISUUNNITELMA

Tekijät: Simeon Oxley⁴, Constanze Ackermann-Boström

Tässä luvussa esittelemme *kokonaisvaltaisen pilottisuunnitelman* (suunnittelijoina Constanze Ackermann-Boström, Anne Reath Warren ja Simeon Oxley, kasvatustieteiden laitos, Uppsalan yliopisto) hankkeeseen osallistuvien opettajien yhteistyön pohjaksi. Kuten johdantoluvussa kuvailtiin, kaikki hankkeen *Your Language Counts!* kumppanit tapasivat Uppsalan yliopistolla tammikuussa 2024 ensimmäisessä kumppanitapaamisessa, jossa esiteltiin pilottisuunnitelman ensimmäiset ideat ja keskusteltiin työryhmissä (**katso luku 1**). Kumppanit keskustelivat myös siitä, miten pilottivaihe voitaisiin toteuttaa.

3.1 Pilottisuunnitelman kehittäminen

Hankkeen *pilottisuunnitelma* asettaa perintökielten opetuksen holistiseen viitekehykseen. Tämä tarkoittaa, että kontekstilla on merkitystä suunnittelun, opettamisen ja oppimisen kannalta. Koska perintökielten opetus vaihtelee maittain, pilottimalli on mukautettava kuhunkin ympäristöön sopivaksi. Konteksti sisältää kansalliset tekijät (lait, kielipolitiikan, koulujärjestelmän), koulun (miten perintökielten opetus on järjestetty) sekä oppilaat (taustan, kielen, perheen). Tämä *pilottisuunnitelma* tarjoaa materiaaleja keskustelun ja kehittämisen pohjaksi sekä kaksitoista perintökielten opetukseen sopivaa aktiviteettia, joita opettajat voivat käyttää ja muokata, minkä lisäksi heitä kannustetaan suunnittelemaan itse lisää aktiviteetteja.

Tämä *pilottisuunnitelma* asettaa perintökielet ja niiden opetuksen laajempaan sosiaaliseen kontekstiin. Lisäksi se hahmottelee teoreettisen lähestymistavan, jossa kieli nähdään sosiaalisena käytäntönä ja jossa korostetaan kommunikaatiotaitoa opetuksen keskeisenä tavoitteena. Kaikkiaan *pilottisuunnitelma* jakautuu neljään osaan. Osassa 1 selitetään malli ja miten sitä voidaan käyttää erilaisten opetukseen liittyvien lähestymistapojen ja menetelmien testaamiseen sekä perintökielen opetuksen järjestämiseen erilaisissa konteksteissa. Osa 2 määrittelee perintökielten opetuksen

ja asettaa sen kansainvälisiin puitteisiin. Siinä tarkastellaan siirtolaiskontekstin oppilaiden ja perheiden kielellistä monimuotoisuutta sekä näkökulmia, jotka muokkaavat oppitunneilla ja organisaatiossa esiintyviä käytäntöjä. Osa 3 esittelee oivalluksia kaikilta hankkeen *Your Language Counts!* kumppaneilta. Jokainen kumppani jakoi kokemuksia omasta kansallisesta kontekstistaan, mukaan lukien kontaktit perheiden kanssa, perintökielten opetuksen järjestäminen, perintökielen opettajana toimiminen ja opetusmateriaalien löytäminen. Nämä oivallukset yhdistetään asiaankuuluvaan tutkimukseen perintökielten opetuksen haasteiden ja parhaiden käytäntöjen tarkastelemiseksi. Osassa 4 esitellään käteviä aktiviteetteja neljän keskeisen näkökulman kautta, jotka ovat kieli, identiteetti, interkulttuurisuus ja taito – sen sijaan, että keskityttäisiin kielen tasoon (vasta-alkaja, keskiverto, edistynyt) tai taitoihin (lukeminen, puhuminen, kuunteleminen). Nämä teemat heijastavat perintökielten opetuksen kannalta keskeisiä näkökulmia ja tukevat opetusta erilaisilla mutta osin päällekkäisillä tavoilla.

Perintökielten opetuksesta tekee mielekäästä se, kun lasten ja nuorten näkemykset identiteetistä ja kielestä otetaan huomioon. Kun tärkeää kielitietoisuutta lisätään keskustelemalla kieli-ideologioista ja hierarkioista, se auttaa oppilaita ymmärtämään opiskelemaansa kieltä ja omaa asemaansa tässä kontekstissa. Pilottimallin tavoitteena on tunnistaa oppilaiden erilaisia kielellisiä käytäntöjä, mutta se ei sisällä sovellutuksia erityisiin tarpeisiin. Kannustamme perintökielten opettajia työskentelemään paikallisten asiantuntijoiden kanssa inklusiivisen ja mielekkään perintökielen opetuksen turvaamiseksi kaikille oppilaille.

Yhteenvetona *pilottisuunnitelma* pyrkii

- luomaan puitteet kansalliset rajat ylittävälle perintökielten opettajien yhteistyölle, jotta eri kielten parissa ja erilaisissa kansallisissa konteksteissa työskentelevät opettajat voivat jakaa kokemuksia ja kehittää opetusikäntöjä yhdessä.
- tarjoamaan perintökielten opettajille mahdollisuuksia kokeilla ja omaksua näitä käytäntöjä heidän paikallisessa ympäristössään.

⁴ Huomattakoon, että tekijä 1 työskentelee myös Uppsalan kunnan monikielisyysyksikössä (Enheten för Flerspråkighet), joka oli vastuussa pilottisuunnitelman toteuttamisesta

- tarjoamaan joustavan rakenteen, joka voidaan räätälöidä erilaisia kieliä ja opetusympäristöjä varten sekä paikallisella että kansallisella tasolla.
- nojaamaan opettajien valmiiseen tietoon ja kokemukseen ja samalla innostamaan uusien lähestymistapojen kehittämistä suhteessa perintökielten opetukseen.
- tarjoamaan mallin, jonka avulla perintökielten opetus esitellään opettajille, koulujen johtajille, hallintohenkilöstölle (esim. rehtorit, johtajaopettajat) ja perheille.

3.2 Pilottisuunnitelman käytännön toteutus

Kun *pilottisuunnitelma* oli luotu, hankkeen seuraava vaihe alkoi Uppsalan kunnan johdolla. Seuraavassa kaaviossa esitetään, kuinka toteutusprosessi oli suunniteltu *pilottisuunnitelmassa*.

Toteutusvaihe kesti syyskuusta 2024 toukokuuhun 2025, jona aikana Simeon Oxley koordinoi ryhmää, johon kuului 18 opettajaa. Rekrytoidut opettajat

työskentelivät paikallisesti Suomessa, Alankomaissa ja Ruotsissa ja edustivat kuutta kieltä (arabiaa, persiaa, venäjää, somalia, turkkia ja ukrainaa)⁵.

Simeon vastasi opettajien tapaamisten organisoimisesta ja varmisti, että opettajat voivat toteuttaa *pilottisuunnitelman*. Opettajat kykenivät käyttämään 10–12 tuntia kuukaudessa hanketta varten, joten Simeon päätti koota opettajat kuukausittaiseen 60 minuutin Zoom-kokoukseen ja kannusti heitä muilta osin työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä pienemmissä ryhmissä, jotka vaikuttivat tarkoituksenmukaisilta. Poikkeuksia tähän rutiiniin olivat kaksi Simeonin pitämää työpajaa sekä opintovierailut kunkin osallistujan maahan ja työpaikalle.

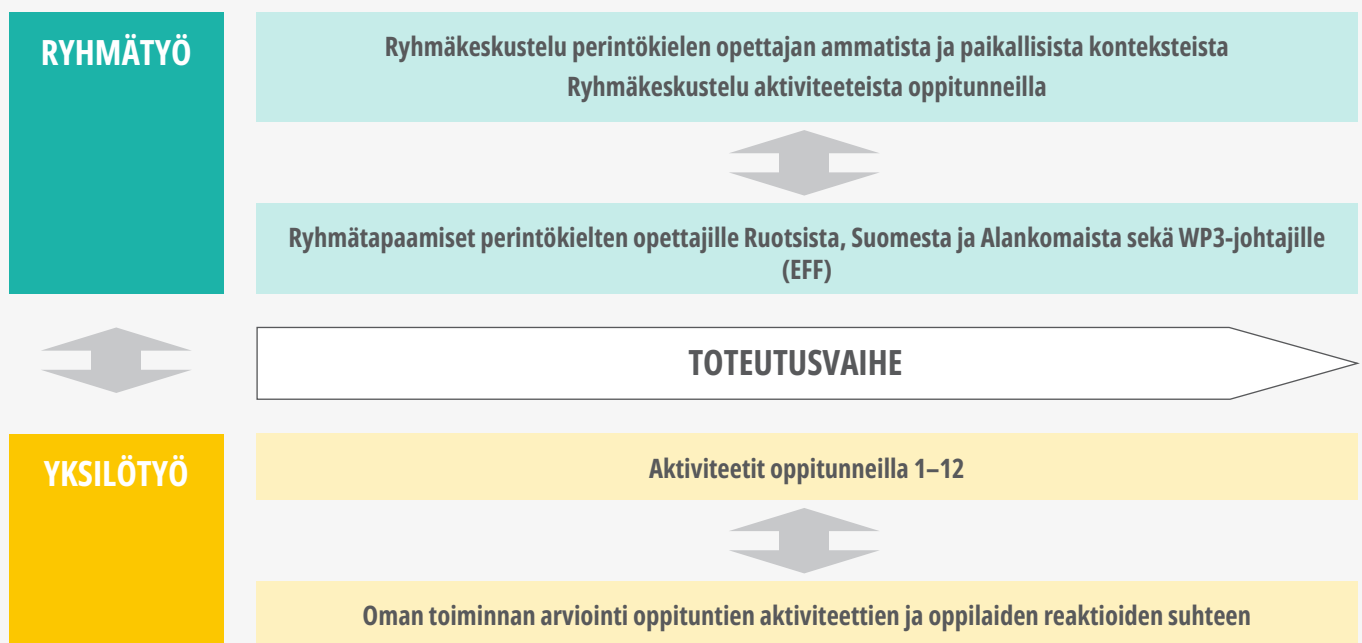
Opettajien työ voidaan laajasti ottaen kuvata kolmena vaiheena:

- Opettajat tutustuivat teoreettiseen viitekehykseen.
- Opettajat testasivat *pilottisuunnitelmassa* kuvailtuja aktiviteetteja.
- Opettajia kehoitettiin luomaan uusia materiaaleja kollegojensa kokeiltavaksi.

5 Voit lukea lisää opettajista ja heidän erityispiirteistään **luvusta 4 "Evaluointi"**.

Kuva/taulukko kohtaan 3.2

Implementointi

Goethe-Institut loi hanketyöhön sopivan työtilan Moodle-oppimisalustalle, mutta opettajat perustivat myös epämuodollisia chat-ryhmiä WhatsAppiin tai muille alustoille.

Siinä missä luvun ensimmäinen osa keskittyi kuvaamaan *pilottisuunnitelman* suunnittelua ja toteutusta, seuraavat osat keskittyvät pohtimaan suunnitelman mallia ja käytännön sovellutusta perintökielten opetuksessa.

3.3 Pohdintoja ja suosituksia pilotin johtajalta (Simeon Oxley)

Hankehakemus esitti konkreettisia tavoitteita *pilottisuunnitelman* toteuttamiselle, mutta hankkeessa tarjoutui tilaisuus mukauttaa tapaamisten rakennetta ja prosesseja toteutusvaiheessa. Seuraavat aspektit olivat tärkeitä minulle (Simeonille) työskennellessäni toteutusvaiheessa:

- Halusin selventää sitä, että kun *pilottisuunnitelma* on tarkoitettu käytettäväksi erilaisissa olosuhteissa, sitä ei voi eikä pidä nähdä oppikirjana tai opetussuunnitelmana perintökielten opetuksen kompleksisuuden ja kielellisen monimuotoisuuden takia. Pikemminkin sitä voidaan käyttää resurssina opettajille, jotka toimivat erilaisissa konteksteissa ja ovat eri vaiheissa uraansa. Konteksteissa, joissa perintökielten opetukselle on olemassa opetussuunnitelma, *käsikirja* ja *pilottisuunnitelma* voivat täydentää valmista käytäntöä, ja konteksteissa, joissa opetussuunnitelmaa ei ole, *käsikirja* voi antaa perustan opetuksen aloittamiselle ja sellaisten toimien kehittämiselle, jotka huomioivat perintökieliä opiskelevien oppilaiden tarpeet.
- Halusin avata perintökielten opettajille tilan, jossa he voivat pohdiskella asioita. Hankkeen *pilottisuunnitelma* ei yritä antaa helppoja vastauksia, ja perintökielten kompleksisuus huomioiden sellainen yritys epäonnistuisikin varmasti. Pikemminkin se ehdottaa lähestymistapoja, joiden avulla opettajat voivat pohtia ja harkita omia käytäntöjään.

Koska olin vastuussa *pilottisuunnitelman* toteuttamisesta hankkeeseen osallistuvien opettajien

keskuudessa, otin huomioon opettajien olosuhteet sekä mahdollisuudet ja esteet liittyen kommunikointiin monikansallisessa ja monikielisessä ryhmässä. Tarve käyttää englantia yleiskielenä yhteisissä tapaamisissa ja se tosiasia, että *pilottisuunnitelma* esitettiin vain englanniksi edellytti huolellista harkintaa.

Syyskuussa 2024, kun toteutusvaihe oli alkamassa, olin hyvin tietoinen siitä, että 18 opettajaa, joista eräät olivat uusia opetuslalla ja toiset taas olivat opettaneet monia vuosia, eivät tunteneet toisiaan, eivätkä he olleet aiemmin osallistuneet vastaavaan hankkeeseen. En ollut tietoinen rutiineista, joita ylikansallisen perintökielten opettajien ryhmän sitouttamiseen ja johtamiseen voisi käyttää, joten mietin huolellisesti tapaa, jolla tietoja esitettiin, miten muita kieliä voitaisiin sisällyttää hankkeeseen ja miten voisin hälventää kaikki mahdolliset olettamukset siitä, että opettajan pitäisi olla hyvä englannin kielessä voidakseen puhua tai kommunikoida ryhmässä. Näin paljon vaivaa selittääkseni asiat mahdollisimman yksinkertaisesti ja rauhallisessa tahdissa, mutta en kuitenkaan yksinkertaistanut sisältöä, vaan lähetin opettajille etukäteen PowerPoint-esityksiä tapaamisten alla.

Luodakseni kontekstin, jossa opettajat voisivat tutustua toisiinsa, kyetä työskentelemään yhdessä ja valita käyttämänsä kielet, sisällytin jokaiseen kuukausittaiseen tapaamiseen aikaa kuuden opettajan kokoontumiseen erillisissä virtuaalisissa pienryhmähuoneissa. Korostin myös, että sitä mitä he sanovat tai kirjoittavat englanniksi ei arvioida virheettömyyden tai oikeellisuuden osalta, ja että he ovat vapaita käyttämään kommunikoinnissaan mitä tahansa kieliä he haluavat ja että he voivat ottaa yhteyttä minuun tai hankekumppaneihin saadakseen asioihin selvyyttä toteutusvaiheessa.

Jos nyt muuttaisin jotain toteutusvaiheessa, järjestäisin opintovierailut aikaisemmassa vaiheessa. Kävi heti selväksi, että kun opettajat olivat tavanneet toisensa henkilökohtaisesti, heidän vuorovaikutuksensa sai uutta energiaa.

3.4 Opettajien pohdintoja

Tässä osassa esitetään opettajien kuvauksia heidän osallisuudestaan hankkeessa sellaisina kuin ne raportoitiin Simeonille kuukausittaisten tapaamisten aikana tai niiden jälkeen.

Opettajat raportoivat, että *pilottisuunnitelmassa* on selkeä visio, jossa teoreettinen lähestymistapa yhdistyy käytännössä sovellettaviin aktiviteetteihin. Hankkeen *pilottisuunnitelman* rakenne ja selkeät otsikot mahdollistivat opettajille strukturoidun opetuksen valmistelun, syvensivät heidän tietämystään perintökielten opetuksesta ja innostivat uuteen ajatteluun. Uusien aktiviteettien kokeileminen ja suunnitteleminen antoi virikettä reflektiiviseen opetukseen ja kannusti opettajia pohtimaan, miten vastaanottavaisia erilaiset oppilaat ja ryhmät olisivat aktiviteettien suhteen.

Mahdollisuutta tehdä yhteistyötä ja tavata muiden maiden kollegoja pidettiin erittäin arvokkaana, samoin arvostettiin eri maiden oppilaiden mahdollisuutta lähettää kirjeitä tai videoita toisilleen.

Kuten yllä on kuvattu, *pilottisuunnitelmassa* esiteltiin perintökielten opetukseen 12 opetusaktiviteettiä, joita voitaisiin helposti soveltaa ja käyttää erilaisilla perintökielten oppitunneilla.

Opettajat saivat toteutusvaiheessa valita, mitä aktiviteetteja he haluaisivat kokeilla oppilaidensa kanssa. Heitä pyydettiin vastaamaan kolmeen kysymykseen:

- a. Kuinka helppoa/vaikeaa, aikaavievää, oli valmistella ja toteuttaa tämä aktiviteetti?
- b. Miten oppilaat reagoivat siihen? Pitivät siitä? Pitkästyivät? Olivat kiinnostuneita? Oliko se liian helppo, liian haastava?
- c. Voisitko mukauttaa aktiviteettia erilaisten tasojen mukaan? Jos kyllä, mitä tekisit säätääksesi/ mukauttaaksesi?

Opettajien vastaukset esitetään yhteenvetona alla. Osa aktiviteeteista kesti pidempään valmistella, esimerkiksi soveltuvien sarjakuvien valitseminen tai kysymysten valmisteleminen joitain aktiviteetteja varten, mutta opettajat kertoivat, että näitä voitaisiin sitten käyttää myöhemmille ryhmille. Yleisesti ottaen oppilaat vaikuttivat reagoivan myönteisesti tehtäviin, kunhan opettajat huomasivat tarpeen valmistella ne eri tasoilla ja eri iässä oleville oppilaille saman ryhmän sisällä.

1 Kieli: kielioppisanelu, oppimisympyrät ja sarjakuvat vaikuttivat miellyttävän oppilaita ja näyttivät soveltuvan hyvin. Joillekin oppilaille kirjoittaminen oli haastavaa, mutta opettajat pystyivät kompensoimaan tämän muilla alueilla.

2 Identiteetti: Mitä äidinkieleni oikeastaan merkitsee minulle? Eräät opettajat käyttivät kielimuotokuvia ja identiteettiin liittyviä tekstejä, joiden avulla voitiin keskustella identiteetin laajemmista näkökulmista, mitä pidettiin arvokkaana ja innostavana oppilaiden kannalta.

3 Interkulttuurisuus: 'Family Life around the World', 'Music in my Life' ja 'Exploring Our Hometown' olivat aktiviteetteja, jotka vaativat opettajilta eniten mukauttamista. Perhe-elämästä ympäri maailman keskustelevalle aktiviteetille muotoiltiin uudelleen keskittyen ymmärryksen lisäämiseen sukupolvien välillä, mikä etäännytti tämän aktiviteetin oppilaiden kokemuksista vanhempien avioeroon tai sijaiskodeissa elämiseen liittyen. Eräiden opettajien mielestä oli mahdotonta keskustella musiikista konservatiivisista kodeista tulevien lasten kanssa, joita yleensä ei lainkaan kannustettu musiikin kuuntelemiseen, joskin toiset opettajat raportoivat oppilaidensa keskittyneen tähän suurestikin, vaikka he eivät aina nimenneet perintökielellä esitettyjä kappaleita lempimusiikikseen. Kotikaupungin tutkimiseen keskittyvä aktiviteetti katsottiin ehdotetussa muodossaan sopimattomaksi oppilaille, jotka asuivat maaseudulla tai joilla oli tuoretta kokemusta kotimaahansa liittyvästä pakomatkastasta tai konfliktista tai jotka arvelivat viipyvänsä nykyisessä maassa vain tilapäisesti. Kun aktiviteettia sitten laajennettiin kattamaan vertailu uuden maan ja kotimaan välillä, oppilaat saattoivat työstää tätä aihetta, ja joissain tapauksissa oppilaat saattoivat lähettää kirjeitä tai videoesityksiä hankkeeseen osallistuvien maiden välillä. Tapauksissa, joissa oppilaiden olosuhteisiin ei ollut vaikuttanut konflikti, kotikaupungin tutkiminen raportoitiin soveltuvaksi tavaksi kielen kehittämiseen.

4 Tieto: kouluaineiden, luovan aivoriihen ja sanaristikoiden raportointiin tarjoavan oppilaille mahdollisuuden laajentaa asiaosaamistaan perintökielellä, ja erityisesti luovan aivoriihen avulla he pystyivät työstämään tehokkaasti uusia aiheita tai teemoja.

Näiden huomioiden johtopäätökset viittaavat siihen, että perintökielten opetus on monimutkaista ja vaatii sitä, että opettaja reagoi herkästi yksittäisiin oppilaisiin ja ryhmään, minkä lisäksi tietyn aktiviteetin soveltuvuus riippuu yksittäisestä opettajasta, oppilaista ja kontekstista.

3.5 Jatkokehittely: Opettajien suunnittelemat aktiviteetit

Opettajia kannustettiin kehittämään *pilottisuunnitelman* periaatteisiin ja näköaloihin perustuvia aktiviteetteja. Lisäksi opettajia rohkaistiin kehittämään omia aktiviteettejaan, joiden valikoimaa tarkastelemme seuraavaksi.

Maahasi tutustuminen

(alun perin venäjän opiskeluun)

Tämä kieleen ja tietoon perustuva aktiviteetti auttaa kehittämään seuraavia opiskelutaitoja: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, kuunteleminen, tiedonhaku, suunnittelu, ajanhallinta, ryhmätyö ja yhteistyö. Se rohkaisee oppilaita vaihtelevaan enemmistökielen ja heidän äidinkieltensä välillä silloin, kun heidän sanavarastonsa on puutteellinen.

Kirjeenvaihto

(alun perin turkin opiskeluun)

Tämä aktiviteetti perustuu pilottisuunnitelman kaikkiin neljään keskeiseen näkökulmaan, kun oppilaat kirjoittavat kirjeitä ja saavat niitä toisiltaan.

Kohteliaat ilmaisut

(alun perin turkin opiskeluun)

Tämä aktiviteetti perustuu kielen, identiteetin ja interkulttuurisuuden näkökulmiin. Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että kieli on osa laajempaa kontekstia.

Kotikaupungin tutkiminen: Vaihtoehto oppilaille, jotka ovat hiljattain muuttaneet toiseen maahan

(alun perin ukrainan opiskeluun)

Tämä tehtävä hyödyntää kaikkia neljää näkökulmaa, vaikka interkulttuurisuus on niistä merkittävintä. Ukrainalaisille oppilaille, jotka yllättäen löysivät itsensä erittäin interkulttuurisesta ja itselleen vieraasta ympäristöstä, annettiin tilaisuus pohtia ukrainalaisia ja hollantilaisia näkökulmia.

Nowruz ympäri maailman:

Juhlafestivaali

(alun perin persian opiskeluun)

Tämä aktiviteetti perustuu kielen ja interkulttuurisuuden näkökulmiin ja huomioi kulttuuriperinnön. Sen avulla oppilaat saattoivat perehtyä persian kieleen autenttisella tavalla.

Identiteetin tutkiminen

(alun perin arabian opiskeluun)

Tämä identiteetin näkökulmaan perustuva aktiviteetti antaa oppilaille mahdollisuuden puhua ja kuunnella toisiaan.

Oppilaiden kirjeenvaihto

(alun perin somalin opiskeluun)

Aktiviteetti perustuu kaikkiin neljään näkökulmaan, mutta erityisesti kieleen ja interkulttuurisuuteen, ja se kannusti oppilaita pohtimaan omaa ja muiden maiden oppilaiden kontekstia.

3.6 Johtopäätös

Toteutusvaihe viittaa siihen, että opettajille annettu mahdollisuus työskennellä yhdessä erilaisten kansallisten rajojen yli laajempaan ryhmään ja määrätyn kielen puitteissa tarjoaa heille uusia näkökulmia tuotavaksi käytäntöön. Lisäksi toteutusvaihe on avannut yhteydenpidon ja vuorovaikutuksen eri maiden oppilaiden välille.

Perintökielen opetukseen keskittyvien opettajien koulutus ja ammatillinen kehitys edellyttää huolellista harkintaa ja suunnittelua, eikä tämä *käsikirja* tai *pilottisuunnitelma* väitä tarjoavansa kattavaa pakettia opettajien varustamiseksi heidän ammattiaan varten. Sen sijaan nämä asiakirjat voivat tarjota yhteisen pohjan, jonka kautta opettajat ja opettajia kouluttavat laitokset voivat arvioida ja kehittää käytäntöjään.

4 EVALUOINTI: YHTEENVETO

Tekijät: Tri Tatjana Atanasoska, Tobias Schroedler, Clarissa Diekmann

Tämä luku tarjoaa yleiskatsauksen hankkeen *Your Language Counts!* evaluoinnista. Tunnistaakseen hankkeen vahvuudet ja kehityskohteet tutkimusryhmä analysoi osanottajien tyytyväisyyttä sekä tuloksia ja vaikutusta pilottivuoden päättymisen jälkeen.

Evaluointi noudatti mallia, johon sisältyi esiarviointi, jälkiarviointi sekä keskellä vuotta tapahtunut välievaluointi. 18 opettajaa osallistui puolistrukturoituihin haastatteluihin kouluvuoden alussa syyskuussa 2024 (T1) ja sen lopussa

toukokuussa 2025 (T2), kun taas oppijat vastasivat lyhyisiin, ikätasoisiiin kyselyihin perintökielten opetukseen liittyvää motivaatiota ja tyytyväisyyttä koskien. Ne perintökielet, joita hanke *Your Language Counts!* koski, olivat arabia, farsi, venäjä, somali, turkki ja ukraina. Helmikuussa 2025 tehty välievaluointi keskittyi ainoastaan opettajien palautteeseen koskien hankkeen etenemistä sekä mahdollisia viestintään ja organisaatioon tehtäviä parannuksia. Alla olevassa taulukossa näkyy yleiskatsaus evaluoinnin rakenteesta.

Seuraavissa alaosioissa hahmotellaan taustalla olevat tutkimusmenetelmät ja haastattelujen ja kyselyiden tiedonkeruun yksityiskohtaiset tulokset.

Kuva/taulukko lukuun 4

***Your Language Counts!* Arviointirakenteen yleiskatsaus**

AIKAJAKSO	OPETTAJAT	OPISKELIJAT	ENNEN
Pilotin aloitus Syyskuu 2024	Yksi haastattelu per opettaja [englanniksi; henkilökohtaisesti]	Yksinkertaiset kyselylomakkeet [9 käännöstä]	T1 Pääarviointi
Kerran kouluvuoden aikana Helmikuu 2025	Lyhyet verkkokyselyt		Väliarviointi
Pilotin päätös Toukokuu 2025	Yksi haastattelu per opettaja [englanniksi; henkilökohtaisesti]	Yksinkertaiset kyselylomakkeet [9 käännöstä]	T2 Pääarviointi
T1 = Aikajakso 1 T2 = Aikajakso 2			JÄLKEEN

4.1 Opettajien haastattelut

Tutkimusetiikan, tietosuojasääntöjen ja hyvän tutkimuskäytännön mukaisesti kaikki osallistujat saivat tietolomakkeen ja antoivat tietoon perustuvan suostumuksen. Ensimmäiset haastattelut (T1, syyskuu 2024) suoritettiin paikan päällä kouluissa Ruotsissa, Suomessa ja Alankomaissa, kun taas seuraavat haastattelut (T2, toukokuu 2025) järjestettiin Zoomin kautta verkossa toteuttamiskelpoisuuden vuoksi. Haastattelut olivat puolistrukturoituja, mutta ne noudattivat tarkkaa muotoa esi- ja jälkivertailujen mahdollistamiseksi ja tietomäärän hallitsemiseksi antaen silti muillekin aiheille mahdollisuuden

nousta esiin. T1-vaiheessa haastattelurunko sisälsi seitsemän teemaa ja 44 lähinnä suljettua kysymystä, joihin kuului yhdeksän kysymystä Likert-tyyppisessä muodossa kysymysten kuuluessa esimerkiksi näin: "Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet työsi maineeseen perintökielen opettajana?". T2-vaiheessa esitettiin 14 kysymystä hankkeeseen liittyvistä viidestä teemasta, ja mukana oli kymmenen Likert-asteikon tyyppistä kysymystä, jotka jatkuivat kysymyksellä "Miksi?" Molemmat haastattelurungot löytyvät *evaluointiraportista*.

Haastattelijat olivat hyvin koulutettuja L2-tason englannin puhujia, joka oli interkulttuurisesti erittäin

sensitiivinen. Yksikään haastatelluista ei puhunut englantia L1-kielenään, ja heidän englannin taitonsa vaihteli niin, että joissain tapauksissa paikalliset *Your Language Counts!* -hankkeen kumppanit toimivat keskustelukumppaneina avustaen heitä paikallisella kielellä (hollanti, suomi tai ruotsi) ja englanniksi. T1-vaiheessa haastattelut kestivät 27.33–87.05 minuuttia ja T2-vaiheessa 15.52–47.01 minuuttia. Kaikki haastattelut äänitettiin ja litteroitiin, niiden virheettömyys tarkistettiin ja ne käännettiin tarvittaessa englanniksi ja pseudonymisoitiin. Koko haastatteluaineisto käsittää 173 728 sanaa. Haastatteluaineisto analysoitiin kvalitatiivisella sisällönanalyysillä (esim. Kuckartz & Rädiker, 2022) ja lähinnä deduktiivisen koodauksen lähestymistavalla keskeisiin arviointikategorioihin perustuen:

”Syyskuun haastattelut” T1

- Opetusryhmät
- Työtunnit
- Perintökielen opettajan pätevyys
- Työsuhteen tyyppi ja työpaikan maine
- Lisäkoulutus ja työpajat
- Opetusmotivaatio ja työn tärkeys
- Oppituntien suunnittelu
- Opetusmateriaali
- Yhteistyö
- Perheiden tavoittaminen
- Työtyytyväisyys
- Haasteet ja perspektiivit

”Toukokuun haastattelut” T2

- Työtunnit
- Pilottivaiheen aktiviteetit
- Yhteistyö ja opintovierailut
- Perheiden tavoittaminen
- Hanketyytyväisyys
- Työtyytyväisyys
- Työpaikan maine
- Perspektiivit

Kaikkiaan 1 414 segmenttiä koodattiin käyttäen MAXQDA 24 -ohjelmistoa (VERBI Software, 2025).

Yleisen hanketyytyväisyyden osalta jotkut opettajat huomauttivat, että he olivat aluksi kohdanneet haasteita, kuten rajallista selkeyttä hankkeen alussa ja toivetta tiheämpiin tapaamisiin. Yleisesti ottaen opettajat ilmaisivat suurta tyytyväisyyttä ja korostivat positiivisia oppimistuloksia erityisesti uransa alussa olevien opettajien kohdalla sekä hankkeen roolia maiden välisen yhteisön ja vertaistuen edistämisessä. Osallistujat arvostivat pedagogisiin ideoihin liittyvää ajatustenvaihtoa, oivalluksia perintökielten opetukseen liittyen ja tutustumista muihin eurooppalaisiin koulutusjärjestelmiin ja kuvasivat kokemusta ainutlaatuiseksi ja merkkipaaluksi. Hanke tarjosi positiivisen kiintopisteen perintökielten opetuksen haasteiden keskellä, tehosti oppitunteja ja ammatillisia käytäntöjä sekä tarjosi hyödyllisiä pilottivaiheen aktiviteetteja. Kuukausittaisia tapaamisia, opintovierailuja ja yleistä organisaatiota arvostettiin suuresti. Opettajat raportoivat hankkeen *Your Language Counts!* innostaneen ja motivoineen heitä sekä lisänneen heidän ammatillista arvostustaan.

Lisäksi hankkeeseen osallistuneet opettajat antoivat runsaasti positiivista palautetta kouluvuoden lopun pilottivaiheen aktiviteeteista korostaen niiden vaikutusta ammatilliseen kehitykseen. Oppilaiden osallistuminen oli huomattavan suurta, kun *pilottisuunnitelman* aktiviteetteja kokeiltiin. Raportoituuihin haasteisiin kuuluivat rajattu aika toteutusta varten ja tarve muokata tiettyjä aktiviteetteja erityisiä oppilasryhmiä tai kulttuurisia konteksteja varten (esim. vaihtelevat ryhmäkoot tai tietyssä maassa vietetty aika). Opettajat kuitenkin arvostivat joustavaa mahdollisuutta aktiviteettien muokkaamiseen erityisesti niiden aktiviteettien osalta, jotka edistivät itsenäisyyttä ja itsetuntemusta, ja pitivät näitä tehokkaina. Lähes kaikki opettajat myös loivat ja jakoivat uusia aktiviteetteja, kuten kuviin perustuvia mielipidetähtiä ja oppilaiden käsinkirjoitettuja kirjeitä toisilleen, joista jälkimmäiset vahvistivat oppilaiden kulttuurienvälisiä yhteyksiä *Your Language Counts!* -hankkeen puitteissa. Monet opettajat kertoivat, että he aikoivat jatkaa sekä tarjottujen että uusina kehitettyjen aktiviteettien käyttöä tulevassa opetuksessaan ja että he pitivät pilottia ja sen neljää näkökulmaa hyödyllisenä kiintopisteenä tulevalle opetukselle.

Kunkin määrätyn arviointikategorian yksityiskohtaiset tulokset voi katsoa *arviointiraportista*.

4.2 Kvasikvantitatiivista haastatteluaineistoa koskevat ennen ja jälkeen -havainnot

Opettajien haastattelujen aikana ilmaisemien ajatusten perusteella hankkeen *Your Language Counts!* pilottisuunnitelman aktiviteetit koettiin yleisesti ottaen mielekkäiksi. Taulukko 1 esittää keskiarvot kvasikvantitatiivisista kysymyksistä, joihin 18 osallistuvaa opettajaa vastasivat. On kuitenkin huomattava, että kuvailevan tilaston laskeminen 2x 18 haastatteluista ei täytä kvantitatiivisen empiirisen tutkimuksen laadullisia kriteerejä. Tästä syystä alla olevia tutkimustuloksia on pidettävä vain tendensseinä.

Taulukko kohtaan 4.2

Keskiarvot opettajien vastauksista kvasikvantitatiivisiin haastattelukysymyksiin

T1/T2	KYSYMYS (Asteikko: 4 = korkein)	T1	T2
T1	Asteikolla 1–4, kuinka tärkeää työsi perintökielen opettajana mielestäsi on?	4.00	
T1	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet perintökielen opetusmateriaaleihin?	2.91	
T1 & T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet opetustunteihisi?	3.08	3.39
T1 & T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet työsi maineeseen perintökielen opettajana?	2.88	2.86
T1	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet perintökielen opettajakoulutukseen?	3.44	
T1 & T2	Asteikolla 1–4, kuinka usein työskentelet yhdessä muiden samaa kieltä opettavien perintökielen opettajien kanssa?	2.18	3.19
T1 & T2	Asteikolla 1–4, kuinka usein työskentelet yhdessä muiden eri kieltä opettavien perintökielen opettajien kanssa?	1.94	2.58
T1 & T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet kontakteihisi opiskelijoiden perheiden kanssa?	2.93	3.39
T1 & T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet työhösi perintökielen opettajana?	3.53	3.75
T2	Asteikolla 1–41, kuinka tyytyväinen olet testaamiisi pilottivaiheen aktiviteetteihin?		3.31
T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet opettajien kuukausittaisiin tapaamisiin ja yhteistyöhön hankkeen puitteissa?		3.53
T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet opintovierailuihin?		3.80
T2	Asteikolla 1–4, kuinka tyytyväinen olet hankkeeseen <i>Your Language Counts!</i> kaiken kaikkiaan?		3.75

Kaikki T1- ja T2-vaiheen haastattelujen keskiarvot osoittivat positiivista kehitystä, ja hanketyöllä oli erityisen huomattava vaikutus perintökielten opettajien keskinäiseen yhteistyöhön. Erityisesti opettajien tyytyväisyys pilottivaiheen aktiviteetteihin, opintovierailuihin ja hankkeen kokonaisuuteen arvioitiin erittäin positiivisiksi.

4.3 Oppijoiden kyselylomakkeet

Evaluoinnin toinen keskeinen tavoite oli kerätä tietoa oppijoiden motivaatiosta ja tyytyväisyydestä suhteessa perintökielten opetukseen. Koska kaikki osallistujat olivat alaikäisiä, jokaisessa maassa noudatettiin huolellisesti eettisiä ja tietosuojaan liittyviä käytäntöjä, joihin kuuluivat tieto- ja suostumuslomakkeet (katso *evaluointiraportti*) kaikille kuudelle perintökielelle käännettyinä. Mahdollisen haitan välttämiseksi kyselylomake ei sisältänyt henkilökohtaisia tai siirtolaisuuteen liittyviä kysymyksiä, ja sen avulla kerättiin ainoastaan perustason sosiodemografisia tietoja: ikä, sukupuoli, luokka, perintökieli, vuodet perintökielen opetuksessa ja asuinvuodet kyseisessä maassa.

Kyselylomakkeen osa 1 sisälsi yhdeksän kohtaa koskien hyvinvointia ja oppimisilmapiiriä perintökielen tunneilla. Kysely tehtiin alun perin yksinkertaisella englannin kielellä, ja se käännettiin suomeksi, hollanniksi, ruotsiksi sekä myöhemmin arabiaksi, farsiksi, venäjäksi, somaliksi, turkiksi ja ukrainaksi, jolloin siitä syntyi kymmenen kieliversiota. Samaa kyselylomaketta käytettiin vaiheissa T1 ja T2 (katso *evaluointiraportti*). T1-vaiheessa 140 oppijaa vastasi kyselyyn; T2-vaiheessa 132 oppijaa osallistui (128 alkuperäisestä otannasta sekä neljä uutta osallistujaa), 96.97 % muodosti kaltaistetun kohortin.

4.4 Kyselyaineistoa koskevat ennen ja jälkeen -havainnot

Tiedot osoittavat poikkeuksellisen myönteisiä lukuja sekä oppijoiden hyvinvoinnin että heidän motivaationsa osalta sekä T1- että T2-vaiheessa. Taulukoissa 1 ja 2 esitetään kunkin kohdan keskiarvoiset tiedot, yleiset keskiarvot sekä keskihajonta kullekin kohdalle (sekä T1- että T2-vaiheessa). Kun kyselyaineistoa verrataan ennen ja jälkeen -logiikalla, tiettyä kehitystä havaitaan kuvailevalla tasolla. Keskiarvoluvut ovat 4-pisteisellä asteikolla laajasti ottaen 3.5, joten aineisto osoittaa oppijoiden erittäin myönteistä asennetta heidän

perintökielten opetustaan kohtaan. Vaikka keskiarvot putoavat minimaalisesti, tilastolliset analyysit eivät paljasta varteenotettavia merkittäviä vaikutuksia (katso *evaluointiraportti*). Pienen pudotuksen syitä voidaan ainoastaan epäillä (esim. into kouluvuoden alussa ja väsymys kouluvuoden lopulla). Kyselyaineisto osoittaa selkeästi sen, että oppijat kokivat viihtyvänsä erittäin hyvin ja saivat tukea perintökielen tunneillaan. Tätä havaintoa tukee kyselyyn kuuluneiden kahden avoimen kysymyksen analyysi, sillä näissä kohdissa monet osallistujat ilmaisivat selkeästi nauttivansa tunteista ja suhtautuvansa myönteisesti opettajiinsa.

Taulukko 1 kohtaan 4.4

Kuvaileva analyysi oppijoiden HYVINVOINNISTA ennen ja jälkeen

	T1			T2		
	N	Keskiarvo	Keskihajonta	N	Keskiarvo	Keskihajonta
Pidän äidinkielen tunteista.	137	3.66	0.53	132	3.61	0.60
Mielestäni äidinkielen opettaminen on tärkeää.	137	3.68	0.53	132	3.60	0.68
Nautin tehtävistä ja aktiviteeteista oppituntien aikana.	134	3.47	0.65	131	3.37	0.74
Puhun mielelläni äidinkieltäni koulussa.	135	3.53	0.68	131	3.44	0.72
Puhun mielelläni äidinkieltäni koulun ulkopuolella.	137	3.66	0.62	132	3.75	0.54
Opin paljon luokassa.	137	3.48	0.68	127	3.35	0.81
Saan tukea äidinkielen oppimisessa.	133	3.67	0.53	128	3.62	0.62
Viihdyn yleisesti ottaen koulussa.	135	3.65	0.58	130	3.65	0.59
Viihdyn äidinkieleni oppitunneilla.	140	3.72	0.50	131	3.79	0.43
Oppijoiden hyvinvointi (keskiarvo)	140	3.61	0.36	132	3.58	0.41

Taulukko 2 kohtaan 4.4

Kuvaileva analyysi oppijoiden MOTIVAATIOSTA ennen ja jälkeen

	T1			T2		
	N	Keskiarvo	Keskihajonta	N	Keskiarvo	Keskihajonta
Äidinkieleni oppiminen on minulle tärkeää.	138	3.75	0.50	130	3.62	0.66
Perheeni haluaa minun osallistuvan.	139	3.68	0.60	130	3.72	0.60
Voin tavata ystäviäni.	139	3.26	1.00	130	3.12	1.08
Haluan kyetä puhumaan kunnolla sukulaisteni kanssa.	139	3.64	0.68	129	3.52	0.80
Haluaisin oppia lisää juuristani.	137	3.62	0.64	130	3.43	0.83
Oppijoiden motivaatio (keskiarvo)	139	3.59		130	3.48	

4.5 Johtopäätös

Hanke *Your Language Counts!* edisti erittäin tehokkaasti yhteistyötä ja tiedonvaihtoa eri maiden perintökielten opettajien keskuudessa. Opettajat raportoivat suuresta tyytyväisyydestä pilottivaiheen aktiviteetteihin, joita he pitivät erityisen arvokkaina ottaen huomioon haasteet saada käyttöön perintökielten opetukseen soveltuvaa materiaalia. Opintovierailuja pidettiin erityisen rikastuttavina ja motivoivina. Yleisesti ottaen opettajat korostivat työnsä tärkeyttä, vaikka he huomauttivat myös haasteista, jotka liittyvät perintökielten opetuksen tunnustamiseen ja asemaan laajemman koulutusjärjestelmän puitteissa. Ennen kaikkea opettajat ilmaisivat *Your Language Counts!* -hankkeen vahvistaneen heidän ammatillista motivaatiotaan sekä tunnetta siitä, että heitä arvostetaan ja lisänsä heidän yleistä innostustaan.

Vaikka oppijoihin kohdistuvia suoria vaikutuksia ei havainnointu, oppilaat osoittivat suurta motivaatiota, opettajien arvostamista ja voimakasta hyvinvoinnin tuntua perintökielten opetustunneilla. Tämä alleviivaa sitä, kuinka tärkeää on ylläpitää ja kehittää edelleen perintökielten opetusta.

Tätä hanketta ajatellen useat rajoitteet kävivät selvästi ilmi. Ajan ja resurssien rajallisuuden vuoksi evaluointi voitiin suorittaa vain rajallisessa mittakaavassa. Tarkemmat analyysit, erityisesti sellaiset, joissa ovat mukana oppilaiden ja vanhempien näkökulmat, ovat tarpeen. Lisää huomiota on kiinnitettävä esimerkiksi nuoriin oppijoihin, koska nykyinen otos edustaa pääosin 12–16-vuotiaita oppilaita.

Kaiken kaikkiaan *Your Language Counts!* on luonut vakaan pohjan tuleville toimenpiteille, hankkeille ja tutkimukselle, ja sen odotetaan edelleen innostavan innovatiivisiin lähestymistapoihin suhteessa perintökielten opetukseen.

5 KATSAUS KOLMEEN MAAHAN HANKKEEN AIKANA

5.1 Alankomaat

Tekijä: Tri Karijn Helsloot ja Mara Kyrrou

Alankomaissa hankkeen *Your Language Counts!* pilottitoteutuksen koordinoi Stichting Taal naar Keuze (TnK), ja mukana oli kaksi koulua: Damstede Lyceum Amsterdamissa ja ISK Piter Jelles Leeuwardenissa. Kouluympäristöillä oli keskeinen rooli monikielisyteen ja perintökielten opetukseen liittyvien käytäntöjen testaamisessa, soveltamisessa ja esittelyssä etenkin hollantilaisessa kontekstissa, jossa perintökielten opetus ei saa rakenteellista taloudellista tukea.

Pilottitoteutus ja vaikutus

Pilottitoteutuksen aikana perintökielten tunteja järjestettiin arabian, persian, somalin, turkin ja ukrainan kielellä kahdessa hankkeessa mukana olleessa koulussa. Arabiaa opetettiin molemmissa kouluissa, persiaa, somalia ja ukrainaa ISK Piter Jellesissä ja turkkia Damstedessä. Venäjää ei opetettu hollantilaisessa kontekstissa, koska venäjänkieliset oppilaat eivät osoittaneet kiinnostusta tähän.

Opinnoissa keskityttiin lukemisen, kirjoittamisen ja sanaston opetteluun oppilaiden kotikielillä, mutta samalla heitä kannustettiin kielelliseen ja kulttuuriseen pohdiskeluun pilottimallin aktiviteettien kautta.

ISK Piter Jelles -koulussa oppilaat ovat uusia tulijoita, joiden kohdalla keskitytään vahvistamaan hollannin kieltä sekä englantia, matematiikkaa, biologiaa, historiaa ja kansalaisaktiivisuutta. Perintökielten tunneilla tuettiin oppimista rakentamalla siltaa kielten välille ja keskustelemalla muista aihepiireistä. Esimerkiksi:

- Arabiaa puhuvat oppilaat harjoittelivat kääntämistä arabian ja hollannin välillä, laajensivat sanavarastoaan ja vahvistivat kulttuurienvälistä ymmärrystään.
- Ukrainan kieltä opiskelevat pitivät mielenkiintoa herättäviä esityksiä maansa historiasta, mikä kehitti yleistä puhetaitoa, aiheosaamista ja vahvaa käsitystä identiteetistä.

- Somalin tunneilla oppilaat valmistelivat haastattelukysymyksiä Ruotsissa asuville somalioppilaille osana rajat ylittävää vuorovaikutusta, mikä edisti luovuutta ja kiinnostusta eri kulttuureihin.
- Persiaa puhuvat oppilaat osoittivat hyvää motivaatiota ja vahvoja kielellisiä kykyjä osallistuessaan perusteellisiin kielioppiharjoituksiin.

Damstede Lyceumissa oppilaat ovat tyypillisesti toisen tai kolmannen sukupolven maahanmuuttajia, joilla on hyvä hollannin taito, ja koulussa keskitytään enemmän interkulttuurisuuden ja identiteetin tarkasteluun.

- Turkkia ja arabiaa puhuvat oppilaat loivat esityksiä juuristaan esitellen lempiasioitaan omasta kulttuurisesta identiteetistään.
- Kielellinen harjoittelu keskittyi etenkin kirjoitustaidon parantamiseen

Nämä erilaiset lähestymistavat heijastavat *Your Language Counts!* -pilottimallin joustavuutta, kun mallia voidaan soveltaa sekä uusiin tulokkaisiin että monikielisiin toisen sukupolven oppijoihin tukien niin kielellistä kehitystä kuin henkilökohtaista kasvuakin.

Alankomaiden pilottitoteutusta oli tukemassa monipuolinen ja omistautunut ryhmä kouluttajia. Damstede Lyceumin arabian ja turkin opettajat olivat kokeneita ammattilaisia, jotka olivat jo aktiivisia *Taal naar Keuzen* lukio-opetukseen suunnatuissa kieliohjelmassa. ISK Piter Jelles -koulussa persian ja arabian opettajat olivat koulutettuja englannin kielen opettajia, jotka laajensivat osaamistaan opettaakseen perintökieliä osana pilottitoteutusta. Ukrainan kielen opettaja oli päteväytynyt englannin ja saksan opettajaksi, mutta hankki uutta osaamista opettaessaan hankkeen puitteissa ukrainaa perintökielenä.

Erityisen huomattavaa kehitystä edusti somalin kielen opettaja, jolla ei ollut aiempaa kokemusta opettamisesta. Hän kehitti opetustaitojaan hankkeen puitteissa tarjotun koulutuksen ja aktiivisen kansainväliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen osallistumisen kautta, ja hänellä oli keskeinen rooli somalin kielen opetuksessa. Hänen polkunsa kuvastaa hankkeen potentiaalia opettajien ammatillisen kasvun ja valmiuksien kehittämisen kannalta yhteistyöhön perustuvassa kielikoulutuksessa.

Opintovierailu

Maaliskuussa 2025 *Taal naar Keuze* -säätio isännöi *Your Language Counts!* -opintovierailua, johon osallistui opettajia Ruotsista ja Suomesta. Vieraileva ryhmä kiersi ISK Piter Jelles -koulun kampuksella ja Leeuwardenin kaupungissa osallistuen myös ISK Piter Jelles -koulussa järjestetyille markkinoille. Myöhemmin ryhmä siirtyi Amsterdamiin osallistuakseen aktiivisesti monikielisyttä käsittelevään, Amsterdamin yliopistossa järjestettyyn seminaariin, jonka organisoivat *Taal naar Keuze* ja joka kokosi yhteen kouluttajia, kielitieteilijöitä, päättäjiä ja paikallispoliitikkoja. Vierailu sisälsi:

- Paikan päällä tapahtuvaa opetustilanteiden havainnointia perintökielten tunneilla, joilla opetettiin arabiaa, somalia, ukrainaa ja persiaa
- Kouluttajien ja koulujen johtajien kulttuurien välisiä ja kansallisia keskusteluja perintökielten opetuksen toteuttamisesta
- Koulussa järjestetyt markkinat antoivat näkyvyyttä ja legitimizeettiä kansainvälisessä kouluyhteisössä puhuttaville kielille sekä säätiolle *Taal naar Keuze*, joka tarjoaa kielten oppitunteja lukioille. Markkinoihin sisältyi:

- Kielibingo ja interaktiivisia visailuja, jotka toivat oppilaita, perheitä ja opettajia yhteen juhlimaan kielellistä monimuotoisuutta
- Yhteistyössä koottu kielikollaasi, joka sisälsi oppilaiden kirjoittamia toiveita heidän kotikielillään
- Kielitauluja arabiaksi, somaliksi, turkiksi, ukrainaksi ja persiaksi, joiden kautta oppilaat ja opettajat jakoivat kulttuuria koskevaa materiaalia, tarinoita ja oppimisvälineitä
- Interaktiivinen Mentimeter-sessio, jossa koulun kielellinen monimuotoisuus koettiin reaaliajassa
- Seminaari Amsterdamissa, johon sisältyi esityksiä ja keskusteluja paikallisten päättäjien kanssa inklusiivisen monikielisen koulutuksen merkityksestä ja vaikutuksesta.

Ohjelman ja esitysten yhteenvedot sisältävä seminaarijulkaisu löytyy sivustolta **Goethe-Institut-YLC** sekä alustalta **platform.taalnaarkeuze.nl**. Yhteenvedo löytyy täältä:

Miksi ja miten antaa äidinkielle – joilla tässä tarkoitetaan muita kieliä kuin kansalliskieltä ja/tai koulussa käytettyä kieltä – näkyvä asema koulutuksessa? Siitä on kysymys tässä seminaarissa. Opettajat Suomesta ja Ruotsista, opettajat Leeuwardenista ja Amsterdamista sekä tieteen edustajat, päättäjät ja johtajat Alankomaista keskustelivat mahdollisuuksista ja vaikutuksista. Johtopäätökset ovat:

1. Yhteiskunta, jossa elämme, koostuu erilaisia ja joustavia identiteettejä omaavista ihmisistä. Tästä seuraa kielellistä vaihtelua, joka harvoin nähdään etuna koulutuksen piirissä. Kotikielten ottaminen mukaan koulutukseen tuottaa kognitiivisia ja sosioemotionaalisia hyötyjä sekä oppilaille että yhteiskunnalle.

2. Kotikielten integroiminen koulutukseen on yleisten lapsen oikeuksien, eurooppalaisen kielipolitiikan ja osittain eurooppalaisen kansallisen lainsäädännön mukaista. Suomessa ja Ruotsissa sekä Alankomaiden kansainvälisissä kouluissa kotikielien ovat lailla säädetty kouluaine, jossa annetaan säännöllistä opetusta. Alankomaiden laki toisen asteen koulutuksesta (WVO) suo tässä suhteessa mahdollisuuksia, mutta ei velvoita koulutuksen tarjoajia (kouluja ja johtokuntia) niiden toimeenpanoon. Alankomaissa toisen asteen koulutus keskittyy lähinnä hollantiin, englantiin, saksaan ja ranskaan, ja oppilaiden on harvoin mahdollista valita arabia, kiina, italia, espanja tai turkki. Opetussuunnitelmassa ei mainita selvästi oppitunteja muille yhteiskunnassa käytetyille kotikielille eikä etenäkään aiemmin kolonisoituihin alueisiin liittyville kielille.

3. Jos kotikielille halutaan antaa asianmukainen sija koulutuksessa, tämä päämäärä edellyttää seuraavia asioita: opettajien ja muiden kieliasiantuntijoiden joustavaa työllistämistä kouluissa ja niiden ulkopuolella, verkko-opetuksen aloittamista, rahoituksen ohjaamista kunnallisella, alueellisella ja/tai kansallisella tasolla sekä asianmukaisen organisatorisen rakenteen luomista.

Joitain huomioita osallistujilta:

Hankkeeseen Suomessa osallistunut opettaja sanoi:

“Tärkeä osa perintökielten opetusta on varmistaa, että oppilaat kokevat tulevaisuuden nähdä, kuulla ja ymmärrettäväksi.”

Hollantilainen opettaja sanoi:

“Yhteistyö eri maiden kokeneiden kollegojen kanssa antoi minulle uusia näkökulmia ja luovempia tapoja opettaa. Pidämme yhteyttä myös hankkeen jälkeen.”

Taal naar Keuzen johtaja, tri Karijn Helsloot:

“Oppilaalta ei pidä koskaan ottaa pois äidinkieltä, etenäkään koulutusvaiheessa. Aikuisina me nojaamme äidinkieliimme oppiaksemme uusia kieliä ja uusia käsitteitä. Meidän ei tule evätä tätä samaa kognitiivista etua monikielisiltä oppilailta. Meidän on aika siirtyä retoriikasta eteenpäin ja alkaa tukea eurooppalaisen 2+1-kielipolitiikan toteuttamista: kansalliskieli, yleiskieli ja valittava kieli, esim. äidinkieli.”

Muita aktiviteetteja ja saavutuksia Alankomaissa

Säätiö *Taal naar Keuze* suoritti tutkimusanalyysin nykyisen kielipolitiikan lainsäädännöllisistä puitteista ja käytännön sovelluksista toisen asteen koulutuksessa 21:ssä eurooppalaisessa maassa vahvistaakseen hankkeen tiedotusstrategiaa. Analyysin suorittivat Matteo Mueller-Thies ja Mara Kyrou. Lisäksi tiedotuksen hallitsemiseksi luotiin sidosryhmämatriisi, mikä kokosi yhteen lähes 500 kieliasiantuntijaa ja päättäjää.

Viimeisten kahden vuoden aikana johtaja Karijn Helsloot ja Mara Kyrou *Taal naar Keuze* -säätiöstä ovat esitelleet hanketta useissa konferensseissa, verkostotapaamisissa ja kouluvierailuilla Alankomaissa ja Belgiassa, mukaan lukien:

- *Applied Linguistics Across Boundaries* järjestäjänä Anéla- Applied Linguistics Association, 2024 Ghentissä; *International Conference on Multilingualism and Language Learning* järjestäjänä Mercator European Research Centre, 2024 Leeuwardenissa; *Language Awareness in the language classroom* järjestäjänä Language Learning Research Centre Leidenin yliopistossa, 2025 Leidenissä; Anéla VIOT *Juniorendag*, 2025 Utrechtissa; Amsterdamin 750-vuotisjuhlan *kielimanifesti* 27. lokakuuta, 2025 Amsterdamin yliopistolla järjestäjänä *Taal naar Keuze*; kaksipäiväinen kansallinen opintokonferenssi järjestäjänä *Samenwerkingsverband* (koulutuksellisen yhteistyön kumppanuus) ja VO-raad (toisen asteen koulutuksen kansallinen neuvosto), marraskuu 2025, Elspeet; LOWAN-konferenssi, marraskuu 2025 Edessä jne.
- Syyskuusta 2025 alkaen *Taal naar Keuzen* luomaa YLC!-lentolehtistä (katso **Liite**) lähetettiin postitse yli 250:lle sidosryhmälle Euroopassa, ja sitä jaettiin fyysisesti sidosryhmille Alankomaissa.

Hankkeen *Your Language Counts!* merkittävä saavutus Alankomaissa on se, että Leeuwardenissa toimiva ISK Piter Jelles on oppilaiden innostuksen ja opettajilta ja oppijoilta saadun myönteisen palautteen ansiosta päättänyt jatkaa kotikielen oppituntien tarjoamista pilottihankkeen jälkeen. Koulun johto näkee perintökielten opetuksen arvokkaana tapana vahvistaa oppilaiden hyvinvointia sekä tukea ja motivoida heidän

kielellistä kehitystään etenkin Friisinmaan kaltaisessa ainutlaatuisen monikielisessä kontekstissa. Koulu on selvästikin löytänyt tavan kattaa kustannukset, joita opetussuunnitelman laajentamiseen liittyy.

Jotta kaikkien opettajien olisi Alankomaissa mahdollisuus löytää ja jakaa heidän itse kehittämäänsä materiaaleja sekä materiaaleja, joita ovat aiemmin kehittäneet *Taalwetenschap* ja *Taal naar Keuze*, on vielä luotu avoin *alusta*.

5.2 Suomi

Tekijä: Larissa Aksinovits

Pilotointi koskien kotikielten opetusta tapahtui kouluvuonna 2024–25 useissa Suomen kouluissa osana Erasmus+ -hanketta *Your Language Counts!*. Pilotoinnissa oli mukana kuusi eri kieltä: Arabia, somali, venäjä, persia, turkki ja ukraina. Hankkeeseen osallistui kuusi opettajaa kolmesta eri pääkaupunkiseudun kaupungista (Helsinki, Espoo, Tuusula). Jotkut ryhmät olivat vain yläasteryhmiä, mutta muissa ryhmissä oli oppilaita sekä ala- että yläasteelta. Kunnat muodostivat ryhmät itse, ja jos oppilaita oli pienempi määrä perintökielen opetukseen, ryhmät koottiin eri-ikäisistä ja eri luokilla olleista oppilaista. Useimmat tunnit tapahtuivat lähiopetuksena; yhtä ryhmää (turkki) opetettiin pelkästään verkossa. Turkin ryhmässä järjestettiin kuitenkin joitain kontaktitapahtumia yhteisymmärryksen ja oppilaiden välisten kontaktien parantamiseksi.

Pilotointimalli ja sen erilaiset aktiviteetit, joiden tavoitteena on lisätä oppilaiden kulttuurista ja kielellistä itsetietoisuutta, toteutettiin Suomessa. On syytä mainita, että pilotointimalli vastasi täysin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014). Opettajat saattoivat siis sisällyttää pilotointimallin luontevasti opetukseensa. Suomessa perintökieliä opetetaan kahden tunnin kaksoistunnein, mikä tarkoittaa, että pilotoinnin suhteen tilanne oli luultavasti eräs parhaista verrattuna opetustilanteisiin Ruotsissa ja Alankomaissa. Erilaisten aktiviteettien toteuttamiseen ja niiden yhdistämiseen tavallisten opetusaktiviteettien ja hankkeeseen osallistuneiden opettajien opetustyylien kanssa oli enemmän aikaa.

Kolme opettajaa Suomesta osallistui Alankomaihin suuntautuneelle opintovierailulle maaliskuussa 2025, ja heillä oli tilaisuus saada tietoa Alankomaiden monikielisestä koulutusohjelmasta sekä tavata

ukrainaa, persiaa ja turkkia opettavia kollegoitaan. Hankkeeseen osallistuvilta opettajilta pilotoinnista saatu palaute oli erittäin positiivista, ja opettajat arvostivat uusia haasteita sekä mahdollisuutta ammatilliseen kehitykseen sekä kansainvälistä kommunikaatiota ja vertaistukea Uppsalan yliopiston ryhmältä ja suomalaiselta ryhmältä. Kommunikaation ylläpitäminen opettajien kanssa olisi saattanut olla haaste, sillä kaikki opettajat opettivat eri kouluissa ja jopa eri kunnissa, eikä suoraa kommunikointia tapahtunut pilotointivaiheessa. Olikin tärkeää vahvistaa kommunikaatiota muilla keinoin, esimerkiksi luomalla erillinen WhatsApp-ryhmä ja pitämällä yhteyttä säännöllisesti.

5.3 Ruotsi

Tekijä: Elisabeth C. Schmidt ja Simeon Oxley

Verkostoitumisen ja ammatillisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi ja tehostamiseksi maaliskuussa 2025 järjestettiin opintovierailuja, joiden myötä joillekin opettajille tarjoutui tilaisuus vierailla kollegojensa luona Uppsalassa (Ruotsissa) ja Leeuwardenissa (Alankomaissa). Ryhmät viettivät 2-3 päivää yhdessä vaihtaen tietoja perintökielten opetuksen järjestämisestä Ruotsissa, Suomessa ja Alankomaissa, havainnoiden kollegojensa oppitunteja ja myös pannen alulle kansalliset rajat ylittäviä kohtaamisia heidän oppilaidensa kesken.

Somalin, ukrainan ja persian opettajat Ruotsista ja Alankomaista tapasivat opintovierailun aikana Uppsalassa. He olivat yhdessä perintökielten oppitunneilla kouluissa ja vaihtoivat tietoja materiaaleista, menetelmistä ja Ruotsissa tapahtuvasta perintökielten opetuksesta. Alankomaista tulleet vieraat olivat erityisen kiinnostuneita opinto-ohjausohjelmasta – ohjelmasta, jonka puitteissa vasta maahanmuuttaneet oppilaat ovat perintökielen opettajan seurassa pidemmän ajan normaalin koulupäivänsä aikana. Ruotsalainen fika-perinne on myös olennainen osa tätä ohjelmaa. (Fika tarkoittaa konseptia, jossa pidetään tarkoituksellinen tauko jokapäiväisestä (työ)elämästä ja nautitaan vaikkapa kahvia ja leivonnaisia rupatellen kollegojen kanssa).

EFF on aktiivisesti sitouttanut sidosryhmiä korostamalla erilaisia monikielisyyttä koskevia aloitteita ja *Your Language Counts!* -hanketta. Kesän loppupuolella ja syksyllä 2025 podcastissa "Flerspråkighet i fokus!" esitettiin ruotsiksi tai englanniksi neljä hanketta *Your Language Counts!* käsittelevää jaksoa, jotka saavuttivat laajan yleisön.

NÄMO-verkosto tuo yhteen edustajia kunnallisista äidinkielten yksiköistä Uppsalasta, Västeråsista, Linköpingistä, Norrköpingistä, Nyköpingistä, Eskilstunasta ja muualta, ja EFF on jakanut sen piirissä puolivuositapaamisten yhteydessä hankkeeseen liittyviä oivalluksia, jotka edistävät vuoropuhelua kaikista äidinkielen opetuksen aspekteista.

Huhtikuussa 2024 Uppsalan kunta, EFF:n johtajat ja Simeon Oxley osallistuivat myös pohjoismaisille innovatiivisen ja elinikäisen oppimisen SETT-messuille esitellen oppilaanohjausta, äidinkielen opetusta ja *Your Language Counts!* -hanketta.

Lokakuun 2024 UKUS-tapahtumassa (Uppsala kopplar upp sig) Simeon Oxley esitteli oppilaanohjausta, äidinkieltä ja *Your Language Counts!* -hanketta. Niin ikään lokakuussa 2024 EFF vastaanotti Tokyo Metropolitan Board of Education -elintä edustavan delegaation Japanese Global Human Resource -osastolta. Vierailun tarkoituksena oli hankkia syvempää ymmärrystä Ruotsin koulutusjärjestelmästä sekä uusista aloitteista maahanmuuttajille ja pakolaisille, ja EFF jakoi sen yhteydessä tietoa *Your Language Counts!* -hankkeesta. Lisäksi Simeon Oxley esitteli hankkeen ECER-konferenssissa Belgradissa keskittyen kannustamaan opettajia kansallisuusrajat ylittävään työhön.

6 SUOSITUKSIA EUROOPPALAISEN PERINTÖKIELEN MALLILLE

6.1 Perintökielten opettajien ammattillisen kasvun edistäminen ylikansallisen yhteistyön avulla

Tekijä: Tri Tatjana Atanasoska

Kun opettajien tapaamisia ja vuorovaikutusta erilaisten opettajien ja kielten välillä toteutettiin, oli tärkeää olla tietoinen olosuhteista ja erilaisista mahdollisuuksista kommunikoida kansallisuusrajat ylittävissä ja monikielisessä ryhmässä. Kuten **luvussa 3** mainittiin, tarve käyttää englantia yleiskielenä yhteisissä tapaamisissa ja se tosiasia, että *pilottisuunnitelma* esitettiin vain englanniksi edellytti huolellista harkintaa. Toteutusvaihe osoittaa, että opettajien monikansallinen yhteistyö tuottaa arvokkaita uusia näkökulmia heidän opetuskäytäntöjään ajatellen. Lisäksi toteutusvaihe syvensi 18 opettajan keskinäistä yhteydenpitoa ja vuorovaikutusta kuuden eri kielen sisällä ja ulkopuolella.

F. U.: ”Pääasialliset kollegat, joiden kanssa keskustelen, ovat muita ukrainan kielen opettajia Ruotsista ja Alankomaista. Se oli hyvä kokemus, sillä perintökielten opetus on hieman erilaista Ruotsissa ja Alankomaissa. Heidän tapansa opettaa ukrainan kieltä on todella erilainen Suomeen verrattuna. Oli mielenkiintoista jakaa kokemuksia kustakin maasta.”

Opettajat arvostivat pedagogisiin ideoihin liittyvää ajatustenvaihtoa ja oivalluksia liittyen perintökielten opetukseen erilaisissa kansallisissa konteksteissa kuvaten kokemusta ainutlaatuisiksi ja merkkipaaluksi. Hanke tarjosi positiivisen kiintopisteen koettujen haasteiden (esimerkiksi budjettileikkaukset jne.) keskellä. Hanke vahvisti opettajien ammatillisia käytäntöjä ja tarjosi hyödyllisiä aktiviteetteja pilottivaiheessa. Evaluoinnin yhteydessä opettajat raportoivat hankkeen *Your Language Counts!* innostaneen ja motivoineen heitä sekä lisänneen heidän ammatillista arvostustaan.

F. R.: ”Mielestäni perintökielten opetuksen tilanne on juuri nyt melko huono, mikä johtuu oikeistopopulismista ja oikeistohallituksista. Mutta hanke ikään kuin hääti negatiiviset ideat ja ajatukset pois. Kyllä, hankkeeseen osallistuminen oli todella motivoivaa!”

Toteutusvaihe viittaa siihen, että opettajille annettu mahdollisuus työskennellä yhdessä erilaisten kansallisten rajojen yli laajempaan ryhmään ja määrätyn kielen puitteissa tarjoaa heille uusia näkökulmia tuotavaksi käytäntöön. Etenkin oppilaiden keskinäinen kirjeenvaihto avasi saman perintökielen oppilaille yhteydenpidon ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksia eri maissa.

S. S.: ”Aktiviteetit. Nämä aktiviteetit ovat meille uusia. Eniten pidin kirjeenvaihdon aktiviteetista, kun loimme itse kirjeitä, mikä vei paljon aikaa. Sanonpa, että se vei todella paljon aikaa. Siihen meni yli 10 oppituntia. Se oli parasta mitä teimme koko hankkeen aikana. Kaikkein parasta. Minun mielestäni. Katsohan, me puhumme paljon. Kaikki kolme [somalien kielen] opettajaa yhdessä oppilaiden kanssa olivat osa tätä [kirjeiden kirjoittamista]. Myös vanhemmat olivat osa sitä. Tämä oli iso hanke somalin kielelle [perintökielen opetuksena].”

Kehitetty *pilottisuunnitelma* ei ole tarkoitettu käytettäväksi vakituksena oppikirjana tai opetussuunnitelmana perintökielten opetuksen monimutkaisesta luonteesta johtuen – kielellinen monimuotoisuus on suurta, ja kansalliset ja institutionaaliset olosuhteet vaihtelevat. Suunnitelma voi toimia joustavana resurssina, joka voi tukea perintökielten opettajia heidän uransa eri vaiheissa sekä täydentää olemassa olevaa opetussuunnitelmaa tai tarjota pohjan sellaiselle, jos opetussuunnitelmaa ei ole. Hankkeeseen osallistuneet opettajat antoivat aktiviteeteista positiivista palautetta ja korostivat, että hankkeella oli vaikutusta heidän ammatillisen kehitykseensä.

S.P.: ”Opin todella paljon. Olen jonkin verran jyvällä aktiviteeteista sekä vierailuista [muihin maihin] ja muista opettajista toisessa maassa. Kaikki oli todella – olen erittäin, erittäin iloinen, että saatoin olla osa tätä hanketta ja iloinen siitä, miten hanke [tehtiin]. Todella iloinen.”

Hankkeen *pilottisuunnitelma* pyrkii luomaan perintökielten opettajille pohdiskelun mahdollistavan tilan ja tarjoamaan pikemminkin lähestymistapoja kuin helppoja vastauksia perintökielten opetuksen monimutkaisuudesta johtuen. Vaikka kyseessä ei ole kattava koulutuksellinen työkalu, *pilottisuunnitelma* voi tarjota opettajille yhteisen pohjan heidän opetuksensa arvioimiseen ja kehittämiseen. Tämä *käsikirja* ja *pilottisuunnitelma* sopivat potentiaalisesti oppilaitosten käyttöön sekä käytettäväksi koulujen sisäisesti tai yksittäisten opettajien toimesta heidän työnsä kehittämiseksi. Jokaisen *pilottisuunnitelman* osion loppuun sisällytetyt reflektiiviset kysymykset sekä aktiviteettien arviointiin liittyvät kysymykset voivat tarjota pohjaa opetuskäytännön kehittämislle. Opettajat kertoivat, että he aikovat jatkaa sekä tarjottujen että uusina kehitettyjen aktiviteettien käyttöä tulevassa opetuksessaan ja että he pitivät pilottia ja sen neljää perspektiiviä hyödyllisenä kiintopisteenä (tulevalle) opetukselle.

S. T.: ***Mielestäni hankkeen aktiviteetit olivat erittäin tärkeitä. Niistä tuli arvokasta materiaalia. Niitä voidaan käyttää oppitunneilla. Ne olivat myös inspiroivia. Teoriatieto oli samaa, se innosti minua luomaan uusia aktiviteetteja.***

Hanke *Your Language Counts!* edisti erittäin tehokkaasti yhteistyötä ja vuorovaikutusta eri maiden perintökielten opettajien keskuudessa. Opettajat kertoivat olevansa erittäin tyytyväisiä pilottivaiheen aktiviteetteihin ja opintovierailuihin. Ennen kaikkea opettajat ilmaisivat *Your Language Counts!* -hankkeen vahvistaneen heidän ammatillista motivaatiotaan sekä tunnetta siitä, että heitä arvostetaan ja lisänneen heidän yleistä innostustaan.

6.2 Tiekartta

Tekijät: Tri Karijn Helsloot ja Mara Kyrrou

Kotikielten opetuksen *tiekartta* pyrkii tarjoamaan päättäjien ja koulutuskumppaneiden kaltaisille sidosryhmille tarvittavat tiedot kotikielten opetuksen käynnistämiseksi Euroopan unionin jäsenmaissa. Tiekartta luotiin osana hankkeen kirjallisia tuotoksia. Sen pääasiallinen tavoite on lisätä sekä ruohonjuuritason että poliittisen tason tietämystä kotikielten opetuksen merkityksestä ja hyödyistä sekä hankkia tukea opetuksen kestäväää järjestämistä varten. Tämä *tiekartta* on yhteisten ponnistelujen huipentuma, jota on kehitetty koko hankkeen ajan yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Se on esitelty virallisesti päättäjille *YLC-konferenssissa*, ja se tarjoaa tutkimukseen ja sidosryhmien osallistamiseen perustuvia oivalluksia ja suosituksia. Hahmotellessaan avainstrategioita ja korostaessaan parhaita käytäntöjä *tiekartta* pyrkii helpottamaan tietopohjaista päätöksentekoa ja motivoimaan poliittisia aloitteita kotikielten opettamisen edistämiseksi kaikkialla EU:ssa.

Tämä *tiekartta* nojaa periaatteeseen, jonka mukaan kaikkien eurooppalaisten tulisi kyetä kommunikoimaan vähintään kolmella kielellä, mukaan lukien heidän äidinkieltänsä ja kaksi muuta kieltä. Linjaus tukee kielellistä monimuotoisuutta ympäri Eurooppaa keskinäisen ymmärryksen lisäämiseksi ja Euroopan kulttuurisen rikkauden juhlistamiseksi.

Kansalliset koulujärjestelmät vastaavat kielten oppimisesta, ja niiden puitteissa äidinkieltä pidetään valtakielinä ja puhutaan lähinnä Euroopan kansalliskielistä. Termi äidinkieli kattaa kuitenkin myös muut kuin valtakielet. Tästä syystä koulujen tulisi huomioida kaikkien oppilaidensa äidinkielet, eikä vain heitä, jotka varttuvat enemmistökielen piirissä. Monikielisyiden hyötyjen tulee ulottua jokaiseen kansalaiseen tasapuolisesti. Tämä *tiekartta* auttaa siirtämään tämän tavoitteen käytäntöön. Tiekartta esittelee opettajien yhteistyön ja kouluorganisaation malleja, juridisia ja taloudellisia toimenpiteitä sekä resursseja ja seurauksia:

- Lainsäädäntö ja poliittiset puitteet
- Kouluorganisaatio ja integraatio
- Budjetti ja talous
- Perheen ja yhteisön tavoittaminen

- Kotikielet koulussa
- Opettajien yhteistyö ja koulutus
- Opetusresurssit

Hankkeen *tiekartan* rakenne esitetään sarjana aiheotsikoita, jotka voi napsauttaa auki hankkeen verkkosivustolla, jolloin käyttäjät voivat tutkia syvällisesti kutakin aluetta. Alaosiot ja linkit viittaavat asiaankuuluviin resursseihin, kuten *käsikirjaan*, *hankkeen evaluointiin* sekä *alustoihin*, joilla demonstroidaan käytännön toteutuksia.

Alankomaalainen *Taal naar Keuze* kehitti *tiekartan* kattavaksi ja linjaavaksi navigointivälineeksi kouluttajille, päättäjille ja yhteisöille, jotka pyrkivät lisäämään kotikielten opetuksen valtavirran koulujärjestelmään eurooppalaisen monikielisyyspolitiikan kontekstissa.

6.3 Hankkeen vaikutus ja lisänäkökulmat perintökielten opetukseen

Tekijä: Sabine Brachmann-Bosse

Hanke *Your Language Counts!* on osoittanut sen merkittävän roolin, joka perintökielten opetuksella (HLE) on, sillä se tukee monikielisten oppilaiden koulumenestystä, identiteetin kehittymistä ja yleistä hyvinvointia. Edistämällä yhteistyötä opettajien kesken Ruotsissa, Suomessa ja Alankomaissa hanke loi ainutlaatuisen **YLC Teacher Network** -verkoston ammatillista vuorovaikutusta ja innovointia varten. Opettajat kertoivat saaneensa inspiraatiota ja motivaatiota sekä tunteneensa ammatillista arvostusta, mikä korostaa kansallisuusrajat ylittävän yhteistyön ja jaettujen pedagogisten resurssien tärkeyttä.

Hankkeen *pilottisuunnitelman* ja siihen liittyvien opettajien tapaamisten toteuttaminen osoittautui merkkipaaluksi perintökielten opetuskäytäntöjen kannalta. Nämä aktiviteetit kannustivat omaksumaan reflektiivisiä lähestymistapoja opettamiseen ja tarjosivat sovellettavia resursseja erilaisia koulutuksellisia ympäristöjä varten. Evaluoinnin tulokset korostavat sitä, että opettajat eivät ainoastaan hyötäneet uusista opetusideoista, vaan heille kehittyi lisäksi yhteisöllisempi henki ja

ammattillinen itseluottamus. Lisäksi hanke lisäsi tietoisuutta kielellisestä monimuotoisuudesta kaikissa kolmessa maassa tapahtuneen tiedottamisen ja yhteisön osallistamisen kautta.

Näistä saavutuksista huolimatta perintökielten opetukseen liittyy Euroopassa tällä hetkellä huomattavia haasteita. Monissa maissa perintökielten opetusta ei ole integroitu formaaliin koulutusjärjestelmään, jolloin se on riippuvaista vapaaehtoishankkeista tai yhteisöllisistä ponnistuksista. Budjettileikkaukset ja populististen liikkeiden nousun kaltaiset poliittiset käänteet johtavat usein monikielisen koulutuksen vähentyneeseen tukeen. Lisäksi opettajien koulutus ja resurssit eivät ole vakiintuneita, mikä rajoittaa perintökielten opetuksen laatua ja johdonmukaisuutta. Myös kielellinen syrjintä ja monikielisyyttä koskevat väärinkäsitykset uhkaavat edelleen perintökielten ylläpitämistä vaikuttaen oppilaiden identiteettiin ja koulutuksellisiin mahdollisuuksiin. Hanke on kuitenkin osoittanut, että myönteinen kehitys on mahdollista: paneutuneiden opettajien kasvavat verkostot, innovatiiviset opetusresurssit ja kasvava yleinen tietoisuus luovat vahvan perustan tulevaisuuden kehitykselle.

Kun katsomme eteenpäin, tämän hankkeen puitteissa tehdyt havainnot alleviivaavat useita keskeisiä näkökulmia Euroopassa tapahtuvan perintökielten opetuksen tulevaisuutta ajatellen. Ensinnäkin on tarpeen integroida perintökielten opetus systemaattisemmin kansalliseen koulutuspolitiikkaan, jolloin varmistetaan tasapuoliset mahdollisuudet monikielisille oppijoille. Toiseksi opettajien koulutuslaitosten tulisi sisällyttää perintökielten opetusmenetelmiä ja *pilottisuunnitelman* kaltaisia resursseja ohjelmiinsa. Kolmanneksi kouluttajien jatkuva rajat ylittävä yhteistyö ja verkostoituminen voi vahvistaa hyvien käytäntöjen jakamista sekä edistää innovointia monikielisen koulutuksen alalla.

Pohjimmiltaan perintökielten opetus ei ole vainkoulutuksellinen kysymys, vaan myös kysymys yhdenvertaisuudesta ja inklusiosta. Perintökielten opetuksen ylläpitäminen ja laajentaminen kautta Euroopan vaatii päättäjien, koulujen ja yhteisöjen yhteisiä ponnistuksia. Tässä *käsikirjassa* esitellyt kokemukset ja suositukset pyrkivät luomaan pohjan näille tuleville kehityskuluille.

LÄHTEET

Atanasoska, T. (Ed.), Brachmann-Bosse, S. (Ed.), E. C. Schmidt (Ed.) (2026). *Your language counts! Handbook for teachers, school principals and educators in a multilingual world.* <https://www.goethe.de/prj/ylc/en/mtl.html>

Agirdag, O. & Vanlaar, G. (2018). Does more exposure to the language of instruction lead to higher academic achievement? A cross-national examination. *International Journal of Bilingualism*, 22(1), 123–137.

Ayten, A. & Atanasoska, T. (2020). "Turkish is a Stepchild". A Case Study of Language Policies in North Rhine Westphalia, Germany. *Heritage Language Journal*, 17(2), 156–178. <https://doi.org/10.46538/hlj.17.2.3>

Benmamoun, E., Montrul, S., and Polinsky, M. (2013). Heritage languages and their speakers: opportunities and challenges for linguistics. *Theoretical Linguist.* 39, 129–181. <https://doi.org/10.1515/tl-2013-0009>

Berry, J. W. & Sabatier, C. (2010). Acculturation, discrimination, and adaptation among second generation immigrant youth in Montreal and Paris. *International Journal of Intercultural Relations*, 34(3), 191–207. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2009.11.007>

Bezioglu-Göktolga, I. & Yagmur, K. (2018). Home language policy of second-generation Turkish families in the Netherlands. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 39(1), 44–59.

Bohnacker, U. (2023). Sweden's multilingual language policy through the lens of Turkish-heritage family language practices and beliefs. *International Journal of the Sociology of Language*, 283, 77–111. <https://doi.org/10.1515/ijsl-2022-0059>

Bohnacker, U., Wehbe, P., Daravigka, K. & Haddad, R. (2025). Arabic heritage language education in Sweden: Opportunities and challenges. *European Educational Research Journal*. <https://doi.org/10.1177/14749041251318150>

Bonk, K., Dağ, G. E., Knappik, M. & Sánchez Linz, V. (2025). „Also ich weiß nicht, ob das jetzt nur bei mir so ist.“ Die (Nicht-)Besprechbarkeit von Linguizismuserfahrungen als Resultat epistemischer Gewalt. *MPZD*, 4, 29–64. <https://doi.org/10.25365/mpzd-2025-4-3>

Bozdağ, Ç. & Karakasoğlu, Y. (2024). Multilingual media repertoires of young people in the migration society: A plea for a language and culture-aware approach to media education. *Global Studies of Childhood*, 14(4), 448–461. <https://doi.org/10.1177/20436106241280754>

Çınar, D. (ed) (1998). *Gleichwertige Sprachen? Muttersprachlicher Unterricht für die Kinder von Einwanderern.* Wien: Studienverlag Innsbruck.

Comellas, P., Junyent, M. C., Cortés-Colomé, M., Barrieras, M., Monrós, E. & Fidalgo, M. (2014). *Què hem de fer amb les llengües dels alumnes a l'escola? Un estudi de representacions lingüístiques a l'Anoia.* [What should we do with the languages of the students at school? a study of linguistic representations in Anoia]. Horsori.

Cushing, I. (2022). Word rich or word poor? Deficit discourses, raciolinguistic ideologies and the resurgence of the 'word gap' in England's education policy. *Critical Inquiry in Language Studies*, 0(0), 1–27. <https://doi.org/10.1080/15427587.2022.2102014>

De Angelis, G. (2011). Teachers' beliefs about the role of prior language knowledge in learning and how these influence teaching practices. *International Journal of Multilingualism*, 8(3), 216–234. <https://doi.org/10.1080/14790718.2011.560669>

De Houwer, A. (2021). *Bilingual Development in Childhood.* Cambridge University Press.

Dirim, İ. & Pokitsch, D. (2018). (Neo-)Linguizistische Praxen in der Migrationsgesellschaft und ihre Bedeutung für das Handlungsfeld Deutsch als Zweitsprache. In: *OBST (Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie)* 2018.

Dirim, İ., Knappik, M & Thoma, N. (2018). Sprache als Mittel der Reproduktion von Differenzordnungen. In İ. Dirim & P. Mecheril (eds.): *Heterogenität, Sprache(n), Bildung: Die Schule der Migrationsgesellschaft.* Bad Heilbrunn: UTB, 51–62.

Duff, P. A. (2015). Transnationalism, Multilingualism, and Identity. *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, 57–80. doi.org/10.1017/S026719051400018X

Finnish National Agency for Education. (2014). *National Core Curriculum for Basic Education.* https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Finnish National Agency for Education. (2024). *Database of Students of a Migrant Origin Participating in Home Language Classes*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oman-aidinkielen-opetus>

Flubacher, M.-Ch. & Hägi-Mead, S. (2024). Perspektiven auf den Muttersprachlichen Unterricht: Marginalisierung, Unsicherheit und komplexe Kehrseiten. In S. Guldenschuh, M. Weichselbaum, M. Döll, A. Gouma & İ. Dirim (eds.): *Migrationspädagogische Perspektiven auf den erst-/herkunfts-/mutter-sprachlichen Unterricht*. Springer VS, 73-100.

Ganuza, N. & Hedman, C. (2015). Struggles for legitimacy in mother tongue instruction in Sweden. *Language and Education*, 29(2), 125–139. <https://doi.org/10.1080/09500782.2014.978871>

Gogolin, I. (2021). Multilingualism: A Threat to Public Education or a Resource in Public Education? European Histories and Realities. *European Educational Research Journal*, 20(3), 297-310.

Guldenschuh, S. & Döll, M. (2024). Migrationspädagogische Perspektiven auf das Berufsalltagserleben und die professionelle Selbstwahrnehmung von Lehrkräften des ersstsprachlichen Unterrichts in Österreich. In S. Guldenschuh, M. Weichselbaum, M. Döll, A. Gouma & İ. Dirim (eds.): *Migrationspädagogische Perspektiven auf den erst-/herkunfts-/mutter-sprachlichen Unterricht*. Springer VS, 53-72.

Haukås, Å. (2016). Teachers' beliefs about multilingualism and amultilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism*, 13(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/14790718.2015.1041960>

Hélot, C. & Laoire, M. Ó. (eds.) (2011). *Language Policy for the Multilingual Classroom: Pedagogy of the Possible*. Bristol, England: Multilingual Matters.

Helsloot, K. (2020). Taal naar keuze: Meer talen in het voortgezet onderwijs. *Levende Talen Magazine*, 107(6), 22-26.

Hogeschool Utrecht. (n.d.). *Multilingual Voices in STEM Education (Multi-STEM)*. Retrieved December 18, 2025, from <https://www.hu.nl/onderzoek/projecten/multilingual-voices-in-stem-education>

Hollebeke, I., Dekeyser, G. N. M., Caira, T., Agirdag, O. & Struys, E. (2022). Cherishing the heritage language: Predictors of parental heritage language maintenance efforts. *International Journal of Bilingualism*, 27(6), 925-941. <https://doi.org/10.1177/13670069221132630> (Original work published 2023).

Johnson, D. C. & Johnson, E. J. (2015). Power and agency in language policy appropriation. *Language Policy*, 14(3), 221–243. <https://doi.org/10.1007/s10993-014-9333-z>

Khan, K. & Gallego-Balsà, L. (2021). Racialized trajectories to Catalan higher education: Language, antiracism and the “politics of listening”. *Applied Linguistics*, 42, 1083–1096. <https://doi.org/10.1093/applin/amab055>

Liu, Y. & Evans, M. (2016). Multilingualism as legitimate shared repertoires in school communities of practice: Students' and teachers' discursive constructions of languages in two schools in England. *Cambridge Journal of Education*, 46(4), 553–568. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2015.1091441>

Mäkelä, T. (2007). Miksi äidinkieli tarvitsee tukea? In S. Latomaa (ed.): *Oma kieli kullakin kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Opetushallitus, 14-16. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/oma-kieli-kullan-kallis>

Melo-Pfeifer, S. (2015). Multilingual awareness and heritage language education: children 's multimodal representations of their multilingualism, *Language Awareness*. <https://doi.org/10.1080/09658416.2015.1072208>

Menken, K. & García, O. (Eds.). (2010). *Negotiating language policies in schools: Educators as policymakers*. Routledge.

Portes, A. & Hao, L. (1998). E Pluribus Unum: Bilingualism and loss of language in the second generation. *Sociology of Education*, 71(4), 269–294.

Reath Warren, A. (2017). *Developing multilingual literacies in Sweden and Australia : Opportunities and challenges in mother tongue instruction and multilingual study guidance in Sweden and community language education in Australia*. PhD dissertation, Department of Language Education, Stockholm University.

Relstab, Daniel H. (2021). *Legitime Sprachen, legitime Identitäten. Interaktionsanalysen im spätmodernen „Deutsch als Fremdsprache“-Klassenzimmer*. Bielefeld: transcript (Interkulturalität. Studien zu Sprache, Literatur und Gesellschaft; 21).

Retortillo, Á. & Rodriguez, H. (2010). Estrategias de aculturación y adaptación psicológica en un grupo de inmigrantes [Acculturation strategies and psychological adaptation in a group of immigrants]. *Apuntes de Psicología*, 28(1), 19–30.

Rosa, J. & Flores, N. (2017). Unsettling race and language: Toward a raciolinguistic perspective. *Language in Society*, 46(5), 621-647.

Sáenz-Hernández I, Petreñas C, Lapresta-Rey C, Ubalde J. (2023). 'They speak Arabic to make teachers angry': high-school teachers' (de) legitimization of heritage languages in Catalonia. *Linguistics and Education*. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2023.101232>

Sáenz-Hernández, I., Lapresta-Rey, C., Petreñas, C. & Ianos, M. A. (2022). When immigrant and regional minority languages coexist: linguistic authority and integration in multilingual linguistic acculturation. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 25(8), 2774–2787. <https://doi.org/10.1080/13670050.2021.1977235>

Salö, L., Ganuza, N., Hedman, C. & Karrebæk, M. S. (2018). Mother tongue instruction in Sweden and Denmark. *Language Policy*, 17(4), 591–610. <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9472-8>

Sevinç, Y. & Dewaele, J.-M. (2016). Heritage language anxiety and majority language anxiety among Turkish immigrants in the Netherlands. *International Journal of Bilingualism*, 22(2), 159–179. <https://doi.org/10.1177/1367006916661635>

Skolverket. (2022). *Kommentarmaterial till kursplanen i modersmål utom nationella minoritetsspråk – grundskolan*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=9798>

Soehl, T. (2016). But do they speak it? The intergenerational transmission of home-country language in migrant families in France. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(9), 1513–1535.

SOU 2019:18. För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering. Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/05/sou-201918/>

Spetz, J. (2014). *Debatterad och marginaliserad: Perspektiv på modersmålsundervisningen*. Reports from the Language Council of Sweden 6. Stockholm: The Language Council of Sweden.

Tseng, V. & Fuligni, A. J. (2000). Parent-adolescent language use and relationships among immigrant families with east Asian, Filipino and Latin American backgrounds. *Journal of Marriage and the Family*, 62(2), 465–476. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00465.x>

Usanova, I., Schnoor, B. & Gogolin, I. (2023). Mehrsprachigkeit, digitale Praxis und Schreibfähigkeit. *Unterrichtswissenschaft*, 51, 199–220. <https://doi.org/10.1007/s42010-023-00165-2>

Weichselbaum, M. & Gouma, A. (2022): Zwischen Anerkennung und Abwertung. Der muttersprachliche Unterricht in Österreich. *SchulVerwaltung aktuell*, 5, 149–151.

Weichselbaum, M., Gouma, A. & Dirim, İ. (2024). „Wir sind immer Außenseiter“. Spannungsverhältnisse im Berufsalltag von Lehrkräften des muttersprachlichen Unterrichts. In S. Guldenschuh, , M. Weichselbaum, M. Döll, A. Gouma & İ. Dirim (eds.): *Migrationspädagogische Perspektiven auf den erst-/herkunfts-/mutter-sprachlichen Unterricht*. Springer VS.

Woerfel, T., Olfert, H., Lialiou, I. & Gürsoy, E. (2025). Forschung zu Herkunftssprachen und Herkunftssprachlichem Unterricht in Deutschland: Das Projekt HSU-Interregio. *Zeitschrift des Zentrums für Mehrsprachigkeit und Integration Köln*, 18–19.

LIITE — OPETUSMATERIAALIT

Opettajien projektin aikana kehittämät materiaalit: Tässä on valikoima projektin aikana tuotettuja ja testattuja materiaaleja.

Nowruz ympäri maailman: Festivaalin juhlaprojekti

Faraz Roshanizandin kirjoittama

Opettajan kommentti

Sain inspiraation tämän aktiviteetin luomiseen, koska projekti itsessään oli syvästi motivoiva. Se tunnusti kulttuuriperintömme merkityksen ja vahvisti, että perinteillämme ja identiteetillämme todella on merkitystä. Se muistutti minua siitä, että kulttuurimme ei ole vain arvokas, vaan myös voimakas oppimisen ja yhteydenpidon väline. Sain myös suoraan inspiraatiota projektin aikana esitellyistä aktiviteeteista sekä kollegoideni kehittämistä luovista ja merkityksellisistä aktiviteeteista. Yhdessä nämä kokemukset rohkaisivat minua suunnittelemaan jotain, joka juhlistaa Nowrouzia ja auttaa samalla oppijoita tutustumaan persian kieleen aidolla ja iloisella tavalla.

Konteksti

Tämä projekti kytkeytyy identiteetin (persialaisen kulttuuriperinnön ja sen maailmanlaajuisten juhlien tutkiminen) ja tiedon (historia, perinteet, ruoka, taide ja monikulttuurisuus) teemoihin. Opiskelijat oppivat nowruzista (persialaisesta uudestavuodesta) ja siitä, miten sitä vietetään Iranissa ja muissa maissa.

Tavoite

Tämän toiminnan päätavoitteena on kehittää:

- Kielitaito: Lukeminen (nowruz-perinteiden tutkiminen), kirjoittaminen (kirjoitukset ja kuvaukset), puhuminen (esitys persiaksi), kuunteleminen (vertaispalaute).
- Akateemiset taidot: Tiedonhaku, yhteistyö, ajanhallinta, luovuus.
- Kulttuuritaidot: Yhteydenpito persialaisiin perinteisiin ja vertailu maailmanlaajuisten juhlien kanssa.

Haasteeseen vastattu: Opiskelijoilla ei usein ole kulttuurirituaaleihin (esim. haft-sin, sabzeh) liittyvää sanastoa, ja heillä on vaikeuksia keskustella niistä persiaksi. Tämä projekti rakentaa itseluottamusta strukturoitujen ja tukirakenteiden avulla.

Sisältö

Aktiivinen aivorihi (viikko 1):

- Oppilaat pohtivat, mitä he tietävät nowruzista: symboleja (haft-sin), ruokia (sabzi-polo), rituaaleja (tulen yli hyppääminen) ja maailmanlaajuisia juhlia (esim. Afganistanissa, Tadžikistanissa tai diasporayhteisöissä).
- Opettaja kokoaa ideat päälliställe ja jakaa sen luokan kanssa.

Ryhmän muodostaminen ja aiheenjako (viikko 2)

- 3–4 oppilaan ryhmät valitsevat aliaiheita (esim. Noruzin historia, Perinneruoat, Noruz eri maissa, Symbolit ja niiden merkitykset).
- Jokainen opiskelija valitsee tietyn tehtävän (esim. tutkija, kuvittaja, käsikirjoittaja, esittäjä).

Tutkimus ja luominen (viikot 3–4)

- Oppilaat keräävät tietoa, kirjoittavat lyhyitä persialaisia tekstejä ja keräävät/piirtävät kuvia (esim. haft-sin-pöytäpiirroksia, valokuvia noruz-tansseista).
- Ryhmät luovat digitaalisen julisteen (käyttäen työkaluja, kuten Canvaa tai PowerPointia) tai fyysisen kollaasin, jossa on tekstiä ja kuvia.

Festivaalin videosesitys (viikko 5)

Ryhmät kuvaavat 3–5 minuutin mittaisen ”Nowruz-juhlaoppaan” persiaksi. Ne voivat:

- Näytä rituaali (esim. haft-sinin asettaminen).
- Valmista yksinkertainen nowruz-välipala (esim. ajil-jälkiruokasekoitus) ja kuvaile samalla valmistusvaiheet persiaksi.
- Leikitään perhettä, joka juhlii Nowruzia.

Vaihtoehtoisesti oppilaat voivat näyttellä videoidensa sisältöä luokassa.

Lomake

- Ryhmätyö: Sekalaiset ryhmät varmistavat yhteistyön.
- Kesto: 4–5 viikkoa (1–2 oppituntia viikossa).

Säädöt

Erottelu:

- Aloittelevat opiskelijat: Keskity visuaalisiin elementteihin, yksinkertaisiin lauseisiin tai äänitukeen.
- Edistyneet opiskelijat: Kirjoita yksityiskohtaisia käsikirjoituksia tai johdattele esityksiä.
- Ujot opiskelijat: Hoitaa kulissien takaiset roolit (editointi, taiteellinen suunnittelu).

Tekninen tuki: Tarjoa julisteiden tai käsikirjoitusten malleja kognitiivisen kuormituksen vähentämiseksi.

Arviointi

Onnistumisia:

- Motivoituneet opiskelijat nauttivat luovasta kulttuurin, ruoan ja teknologian yhdistelmästä.
- Alemmalla tasolla olevat oppijat osallistuivat käytännön tehtäviin (piirtäminen, ruoanlaitto).

Haasteet:

- Jotkut ryhmät tarvitsivat lisää aikaa tutkimukseen tai videoiden editointiin.
- Muutamat oppilaat käyttivät englantia monimutkaisten ideoiden kanssa; opettaja antoi heille persiankielisiä sanastolistoja oppimisen tueksi.
- Videoiden editointi voi olla haastavaa, joten videon sisällön näytteleminen on toinen vaihtoehto oppilaille, jos he niin haluavat.

Miksi tämä toimii

- Sitoutuminen: Yhdistää kulttuurin, luovuuden ja teknologian (videot, digitaaliset julisteet).
- Kielikasvu: Kierrättää keskeistä sanastoa useissa yhteyksissä.
- Yhteys: Oppilaat jakavat työtään perheidensä tai kouluyhteisön kanssa vahvistaen kulttuuri-identiteettiään.

Oman maan tutkiminen

Videoesityksen tekeminen maastasi

Larissa Aksinovits kirjoittama

Konteksti

Projekti liittyy identiteetin (monikulttuurinen identiteetti, yhteenkuuluvuuden tunne ja ylpeys asuinpaikasta) ja tiedon (eri tiedonalat - historia, maantiede, taiteet ja kulttuuri) teemoihin.

Tavoite

Kehittää seuraavia akateemisia taitoja: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, kuunteleminen, tiedonhaku, suunnittelu ja ajanhallinta, ryhmätyöskentely ja yhteistyö. Kotikielen opiskelijoiden on yleensä haastavaa puhua/kirjoittaa valtavirran kulttuuriin, historiaan, maantieteeseen ja juhlapyyhiin liittyvistä asioista, koska he ovat aiemmin puhuneet näistä asioista opetuskielellä (meidän tapauksessamme suomeksi) ja heidän on vaikea siirtyä äidinkielelleen sanaston puutteen vuoksi.

Sisältö

- Aktiivinen ideointi: oppilaita pyydetään keräämään ja kirjoittamaan muistiin ideoita Suomeen liittyvistä mielenkiintoisista asioista: kansalliset symbolit, historia, ihmiset, keksinnöt, ruoka, paikat, kirjallisuus, urheilu.
- Opettaja kerää listat ja kokoaa ideat yhdeksi yleiseksi listaksi ja antaa sen oppilaalle seuraavalla tunnilla.
- Opiskelijat jaetaan ryhmiin (tai he pysyvät samoissa ryhmissä kuin edellisellä oppitunnilla), joista jokaisella on viisi asiaa tiedonhakua varten. Heidän on neuvoteltava keskenään ja sovittava aiheiden jakamisesta siten, että jokaisella opiskelijalla on eri aihe. Opettajan apua saatetaan tarvita.
- Opiskelijat jatkavat tiedonhakua ja kirjoittavat muistiinpanoja aiheistaan. He myös etsivät kuvia havainnollistamaan kirjoitettuja tekstejään tai piirtävät kuvat itse. Opettaja tulostaa kuvat tarvittaessa.
- Seuraavassa vaiheessa tehdään julisteet (aktiviteetteihin kuuluu tekstien ja kuvien liimaaminen sekä julisteen suunnittelu).
- Viimeisenä vaiheena tehdään videoesitys. Oppilaat lukevat tekstinsä vielä kerran ja voivat sitten mennä johonkin hiljaiseen paikkaan koulurakennuksessa tekemään videoesityksen puhelimillaan.

On realistista ottaa huomioon, että projektin valmistuminen vie 4–5 viikkoa.

Lomake

Ryhmätyö

Säädöt

Kaiken tasoiset opiskelijat voivat osallistua. Ne, jotka eivät puhu paljon, voivat silti osallistua ryhmätyöhön ja kuunnella tai toimia video-operaattorina.

Arviointi

Se oli opiskelijoille hauska aktiviteetti. Osallistuivat jopa vähemmän motivoituneet opiskelijat (tosin he kirjoittivat hyvin lyhyitä tekstejä). Jotkut opiskelijat olivat erittäin nopeita etsimään tietoa, kirjoittamaan tekstejä ja tekemään videoita. Joillakin ryhmillä projektin loppuun saattaminen kesti useita tunteja kauemmin. ”Hitaammat” kategoriat: saman ryhmän erittäin luovilla opiskelijoilla oli paljon ideoita keskusteltavaksi, ja innostus oli liian suurta käsiteltäväksi; ryhmät, joissa oli hitaampia tai vähemmän motivoituneita opiskelijoita, jotka hidastivat ryhmänsä aktiivista etenemistä.

Kirjeenvaihtotoiminta

Tuba Aramanin kirjoittama

Tämän toiminnan järjestivät opettajat Tuba Araman ja Selçuk Kırbaç oppilaidensa kanssa.

Järjestimme kirjeenvaihtotapahtuman suomalaisten ja ruotsalaisten oppilaidemme kesken. Ensin selitimme opiskelijoille, että suunnittelimme projektimme puitteissa kirjeenvaihtotoimintaa. Sitten heitä pyydettiin kirjeessä kertomaan oppitunneistaan, kouluistaan, harrastuksistaan, elämästään, luonnosta, kulttuurista ja äidinkielen kurssistaan. Jokainen oppilas kirjoitti kirjeen toisen maan oppilaalle. Yhteydenpito tapahtui opettajien sähköpostiosoitteiden kautta.

Vaikka viestintä tässä toiminnassa tapahtui digitaalisesti, oppilaille muistutettiin perinteistä kirjeenkirjoitustaitoa kulttuurin näkökulmasta. Lisäksi eri maassa asuvat, turkkia puhuvat ja turkin kielen kursseille osallistuvat opiskelijat olivat kulttuurisesti ja sosiaalisesti vuorovaikutuksessa. He kirjoittivat kauniita lauseita kielellisesti, emotionaalisesti ja kulttuurisesti.

Kirjeissä oli silmiinpistävää korostaa heidän omassa maassaan tuntemaansa rauhaa ja luottamusta sekä kunnioituksen tärkeyttä. Oppilaiden hahmojen kauniit ominaisuudet ja heidän mielissään olevat tunteet heijastuivat lauseissa ja olivat lupaavia. Se oli hyödyllinen ja kaunis harrastus.

Kohteliaisuuslausekkeet

Selçuk Kırbaçin kirjoittama

Konteksti

Tämä aktiviteetti korostaa kohteliaisuuslausekkeiden merkitystä siltana kielen ja kulttuurin välillä.

Tavoite

Tämän toiminnan tavoitteena on tutustuttaa oppilaat kohteliaisuuslauseisiin, joilla on tärkeä rooli turkin sanastossa, korostaa näiden sanojen merkitystä turkin kielellä ja selittää, miten nämä lauseet heijastavat turkkilaista kulttuuria kielessä.

Sisältö

Tämä aktiviteetti suunniteltiin ja toteutettiin kahden oppitunnin aikana. Ensimmäisellä oppitunnilla oppilaille esiteltiin konkreettisten esimerkkien kautta kontekstit, joissa näitä ilmaisia yleisesti käytetään turkin kielessä. Korostettiin, että nämä ilmaiset sisältävät usein metaforia, ja näiden metaforisten ilmaisujen ymmärtämisen ja hallinnan tärkeyttä selitettiin perusteellisesti. Nämä lauseet, jotka toimivat selkeänä esimerkkinä kielen ja kulttuurin välisestä yhteydestä, ovat keskeisessä asemassa turkin kielessä ja niillä on laaja käyttöalue.

Turkin kielellä on rikas sanavarasto, jolla voi ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa, kuten vieraita tervehtiessä, aterioiden aikana, sairauden kohdatessa, kuolemantapauksessa, matkustaessa, synnytyksen aikana ja monissa muissa arkipäivän tilanteissa. Yksi esimerkki on se, kun rakas vieras saapuu luoksesi yöpymään ja hänen lähtiessään sanot: "Jumala yhdistäköön teidät jälleen." Tämä ilmaus on tietenkin metaforinen ja viittaa toiveeseen tulevasta jälleennäkemisestä. On tärkeää käyttää tällaisia ilmaisia oikein ja asianmukaisessa asiayhteydessä.

Auttaakseni oppilaita ymmärtämään tämän, kirjoitin nämä kohteliaisuuslausekkeet muistiin ja selitin niiden merkitykset luokkahuoneessa. Loin myös erilaisia skenaarioita, joiden parissa oppilaat voivat työskennellä, ja kannustin heitä tunnistamaan sanoja, joita voitaisiin käyttää näissä erityistilanteissa. Yhdessä pohdimme vaihtoehtoja ja yritimme löytää sopivimmat ilmaiset. Vaihtelin ja lisäsin skenaarioiden määrää syventääkseni oppilaiden ymmärrystä siitä, milloin näitä ilmaisia tulisi käyttää.

Jatkotehtävänä annoin oppilaille listan arkielämässä yleisesti käytetyistä sanoista ja selitin ne. Seuraavalla oppitunnilla jaoin valmistamani kysymykset näistä ilmaisuista ja siitä, mitä niitä voitaisiin sanoa eri tilanteissa. Opiskelijoita pyydettiin vastaamaan kysymyksiin, ja keskustelimme oikeista vastauksista yhdessä.

Lomake

Kaksi viikkoa luokkatyötä

Säädöt

Tätä tutkimusta voidaan soveltaa erilaisiin ryhmiin.

Arviointi

Tämä aktiviteetti antoi oppilaille arvokasta tietoa kielestä, kulttuurista ja näiden kahden välisestä suhteesta. Huomasin, että monet opiskelijat eivät joko käyttäneet tai eivät tunteneet kohteliaisuuslausekkeita, joilla on keskeinen sija turkin kielessä. Huomasin, että joillakin näistä ilmaisuista ei ole suoraa vastinetta ruotsiksi, mikä tekee niiden oikean käytön oppilaiden haastavaksi. Huomasin myös, että opiskelijoilla oli vaikeuksia ymmärtää näiden ilmausten taustalla olevia käsitteitä. Koska näitä ilmaisia ei ole ruotsin kielessä, opiskelijoiden on usein vaikea visualisoida niitä mielessään. Koska he käyttävät ruotsia jokapäiväisessä elämässään, heiltä puuttuu sama kulttuurinen konteksti, jossa he voisivat soveltaa näitä turkkilaisia ilmaisia.

Toinen haaste oli, että opiskelijoilla oli vaikeuksia käyttää abstrakteja ilmaisia. Monille metaforien käyttö ja niiden integrointi puheeseen oli vaikeaa, varsinkin kun heidän äidinkieltensä käyttö rajoittuu usein konkreettisiin ja arkipäivän tilanteisiin. Samaan aikaan tämä aktiviteetti tarjosi oppilaille arvokkaan tilaisuuden oppia lisää omasta kulttuuristaan ymmärtämällä näitä ilmaisia, jotka ovat olennainen osa turkkilaista kulttuuria. Esimerkkejä tällaisista ilmaisuista liittyvät vieraskulttuuriin, ruokakulttuuriin, syntymään ja kuolemaan liittyviin perinteisiin sekä erityispäiviin ja juhlapäiviin. Näitä kulttuuri-ilmauksia on runsaasti turkin kielessä, ja oppilailla oli mahdollisuus tutustua niihin oppituntien aikana.

Näiden oppituntien kautta oppilaat eivät ainoastaan oppineet joitakin näistä ilmaisuista, vaan he myös muistuttivat itseään turkkilaisen kulttuurin tärkeistä puolista. He ymmärsivät näiden sanojen merkityksen ja sen, miten ne kantavat arvokkaita kulttuurisia ja sosiaalisia vivahteita. Opittuaan näistä kohteliaisuuslausekkeista monet opiskelijat ilmaisivat haluavansa käyttää niitä usein puhuessaan turkkia. He sanoivat kiinnittävänsä nyt enemmän huomiota kuullessaan nämä sanat ja yrittävänsä ymmärtää niiden merkityksen paremmin. Opiskelijat korostivat myös, että he todella nauttivat kurssista, oppivat paljon ja saivat syvemmän ymmärryksen Turkin kulttuurin yksityiskohdista.

Kotikaupungin tutkiminen:

Vaihtoehto opiskelijoille, jotka ovat äskettäin muuttaneet toiseen maahan

Xana Kozakin toimesta

Opettajan kommentti

Kuluneen vuoden aikana olen arvostanut suuresti osallistumistani Your Language Counts -projektiin. Pilottisuunnitelma oli selkeä ja hyvin jäsennelty, ja tunsin itseni tuetuksi koko prosessin ajan. Opettajien välinen kokemusten jakaminen oli erityisen arvokasta ja inspiroivaa.

Suunnittelussani pilottisuunnitelma, näkökulmat ja ehdotetut aktiviteetit ohjasivat työtäni, vaikkakin muokkasinkin niitä ukrainalaisen ryhmäni erityistilanteeseen. Koska useimmat oppilaistani eivät ole syntyneet Alankomaissa eivätkä aio jäädä tänne pitkäksi aikaa, muokkasinkin tiettyjä aktiviteetteja tehdäkseen niistä merkityksellisempiä ja heidän tilanteeseensa sopivampia.

Käytännössä neljä näkökulmaa – kieli, tieto, identiteetti ja kulttuurienvälisyys – kietoutuivat luonnollisesti toisiinsa. Kulttuurienvälisyyden näkökulma oli minun tapauksessani näkyvin, sillä ukrainalaiset opiskelijat olivat yhtäkkiä löytäneet itsensä erittäin kulttuurienvälisestä ympäristöstä, johon he eivät olleet tottuneet. Tämä teema oli läsnä lähes kaikessa toiminnassa ja muovasi keskustelujamme, vertailujamme ja pohdintojamme sekä Ukrainan että Alankomaiden konteksteista.

Kaiken kaikkiaan projekti tarjosi sekä rakennetta että joustavuutta, ja se loi tärkeän viitekehyksen merkitykselliselle kielikasvatukselle monikielisissä luokkahuoneissa.

Oppitunti 1

Kotikaupunkisi tutkiminen (Ukraina ja Alankomaat)

Konteksti ja yhteys neljään näkökulmaan

Tämä aktiviteetti antaa oppilaille mahdollisuuden yhdistää henkilökohtaisen identiteettinsä pohtimalla alkuperäistä kotikaupunkiaan ja vertaamalla sitä uuteen ympäristöönsä Alankomaissa. Se edistää kulttuurienvälisyyttä edistämällä henkilökohtaisten ja kulttuuristen erojen ja yhtäläisyyksien jakamista. Oppilaat rakentavat tietoa tutkimalla todellista tietoa kotikaupungeistaan ja nykyisistä kaupungeistaan ja kieltä harjoittelemalla maantieteen, kulttuurin ja mieltymysten sanastoa. Aktiviteettia voidaan mukauttaa iän ja kielitason mukaan: nuoremmat tai alemman tason oppilaat voivat keskittyä vain puhumiseen, kun taas vanhemmat tai korkeamman tason oppilaat voivat kirjoittaa lyhyitä tekstejä tai luoda esityksiä.

Tavoite

- Aktivoi ja järjestele aiempaa tietoa opiskelijoiden kotikaupungeista ja heidän nykyisestä asuinpaikastaan.
- Kehitä tutkimus-, puhe- ja vertailevan ajattelun taitoja.
- Kartoita sanastoa ja harjoittele tiedon jäsentämistä.

Sisältö

- Opiskelijat vastaavat ulkomuistista ohjattuihin kysymyksiin kotikaupungistaan Ukrainassa.
- He tutkivat ja tarkistavat faktat internetin avulla.
- He toistavat prosessin nykyisessä kotikaupungissaan Alankomaissa.
- Opiskelijat vertailevat kahta paikkaa ja keskustelevat mieltymyksistä, eduista ja haitoista.

Lomake

Yksilötyötä vastaamiseen ja tutkimiseen.

Pari- tai ryhmäkeskustelut jakamista ja vertailua varten.

Valinnainen: Esitä lyhyet yhteenvedot suullisesti tai julisteilla.

Ehdotuksia toiminnan testaamiseen:

Laadi lyhyt tietokilpailu oppilaiden kotikaupunkien ja nykyisten kaupunkien maantieteellisistä tiedoista.

Käytä Venn-diagrammia:

- Venn-diagrammi on yksinkertainen työkalu kahden asian vertailuun.
- Se näyttää kahdelta päällekkäiseltä ympyrältä.
- Vasempaan ympyrään oppilaat kirjoittavat, mikä heidän kotikaupungissaan on erityistä.
- Oikeanpuoleiseen ympyrään oppilaat kirjoittavat, mikä heidän nykyisessä kotikaupungissaan on erityistä.
- Keskimmäiseen päällekkäiseen osaan oppilaat kirjoittavat, mitä näillä kahdella kaupungilla on yhteistä.
- Mallinna tämä ensin yksinkertaisella esimerkillä taululla, jotta kaikki ymmärtävät.

Pieni pohdiskelleva kirjoitus: "Mitä kaipaen kotikaupungistani" tai "Mitä rakastan uudessa kaupungissani".

Oppitunti 2 Unelmakaupunkini

Konteksti ja yhteys neljään näkökulmaan

Tämä luova aktiviteetti kutsuu oppilaita kuvittelemaan ihanteellisen tulevaisuuden asuinpaikkansa ja vahvistamaan identiteettiään henkilökohtaisen pohdinnan kautta. Se edistää kulttuurienvälisyyttä tunnustamalla, että eri ihmiset arvostavat asuinpaikan eri puolia taustansa ja kokemuksensa perusteella. Oppilaat käyttävät edellisen oppitunnin maantieteeseen, ilmastoon ja kaupunkielämään liittyvää tietoa. Kielitaitoja kehitetään puhumalla, kirjoittamalla ja esittämällä ajatuksiaan selkeästi. Tehtävää voidaan mukauttaa eri ryhmille: nuoremmat oppilaat voivat piirtää kaupunkinsa, kun taas vanhemmat oppilaat pitävät kokonaisista suullisia esityksiä.

Tavoite

- Pohdi henkilökohtaisia mieltymyksiäsi asuinympäristön suhteen.
- Kehitä puhe-, kirjoitus- ja esiintymistaitoja.
- Yhdistä henkilökohtaiset unelmat realistisiin kaupunkipiirteisiin.

Sisältö

- Opiskelijat täyttävät tarkistuslistan siitä, mikä heille on tärkeää kaupungissa.
- He ajattelevat kriittisesti: Vastaako unelmakaupunkini tarkistuslistaani?
- He laativat lyhyen suullisen tai kirjallisen esityksen unelmakaupungistaan.

Lomake

- Yksilöllinen tarkistuslista ja ideointi.
- Yksilö- tai parivalmentaminen lyhyeen suulliseen esitykseen.
- Ryhmäesittelyt julkisen puhumisen harjoittelua varten.

Ehdotuksia toiminnan testaamiseen

- Esitysrutiini: arvioi selkeyttä, sanaston käyttöä, jäsentelyä ja luovuutta.
- Vertaispalaute: opiskelijat antavat yhden positiivisen kommentin ja yhden ehdotuksen jokaiselle esittäjälle.
- Kirjoitettu kappale: "Unelmieni kaupunki olisi..." käyttäen tarkistuslistan sanastoa.

Identiteettiä tutkitaan

Margaret Williamin kirjoittama

Arvosana/taso

Yläaste (12–14-vuotiaat)

Aihe

arabia

Aika

60 minuuttia

Tavoite

Opiskelijat pohtivat ja ilmaisevat identiteettiään arabiaksi.

Opiskelijat harjoittelevat puhumista, kirjoittamista ja luovia taitoja.

Opiskelijat kehittävät persoonallisuuteen ja itseilmaisuun liittyvää sanastoa.

Oppitunnin rakenne

1. Lämmittely (10 min)

- Kirjoita taululle sana "Identiteetti".
- Kysy oppilailta: Mitä "identiteetti" tarkoittaa?
- Lyhyt luokkakeskustelu: ideoi ja pohdi identiteettiin liittyviä sanoja (esim. harrastukset, kyvyt, kulttuuri, unelmat).

2. Ohjattu keskustelu (15 min)

- Näytä ja keskustele seuraavista kysymyksistä yksi kerrallaan:
 - Jos sinun pitäisi kuvailla itseäsi kolmella sanalla, mitkä ne olisivat ja miksi?
 - Mistä olet itsessäsi ylpein?
 - Mitä rakastat tehdä eniten, mikä todella tuntuu osalta sitä, kuka olet?
 - Kuka tai mikä inspiroi sinua eniten, ja miten se vaikuttaa elämääsi?
 - Jos saisit tulla tunnetuksi jostakin, mistä se olisi?
 - Kannusta oppilaita jakamaan lyhyet vastaukset suullisesti ensin parin tai pienryhmän kanssa ja sitten luokan kanssa.

3. Kirjoitustehtävä (20 min)

- Selitä kotitehtävä: kirjoita kappale itsestään ja piirrä omakuva.
- Malli kappaleen kirjoittamisesta:
 - Aloita esittelyllä ("Nimeni on..., ja kuvailisin itseäni...")
 - Käytä keskustelusta löytyneitä ideoita.
 - Päätä lauseeseen ("Tämä olen minä, ja olen siitä ylpeä!")
 - Oppilaat aloittavat kappaleensa kirjoittamisen luokassa (voit tehdä sen kotona, jos aika loppuu).

4. Piirustustehtävä (10 min)

- Kirjoittamisen jälkeen oppilaat alkavat piirtää kuvaa itsestään kappaleensa viereen.
- Tämä voi olla realistinen piirros tai symbolinen (joka näyttää heidän kiinnostuksen kohteitaan tai unelmiaan).

5. Yhteenveto (5 min)

- Nopeat vapaaehtoiset: muutama oppilas jakaa yhden lauseen kappaleestaan tai näyttää alustavia luonnoksiaan.
- Muistuta heitä tekemään läksyt, jos ne ovat kesken: Viimeistele kappaleesi ja piirroksesi seuraavaa tuntia varten!

kotitehtävät

- Kirjoita loppuun kappaleesi, jossa kuvaillet kuka olet.
- Viimeistele omakuvasi.

Arviointi

- Osallistuminen keskustelun aikana.
- Kappaleen ja piirroksen viimeistely ja harkittuus.

Kieltenoppimiseen liittyvät

1

Language Learning Exchange Letters

SOMALI STUDENT EXCHANGE LETTERS.

THEME OF LEARNING

TEACHER AND SCHOOLS' COLLABORATIONS

WRITING A LETTER TO EACH OTHER

2

Somali mother tongue teachers in Finland, Netherlands and Sweden

Students Exchanging Letters

- Somali teachers, **Abdi, Abdullahi and Magan** came up with ideas of writing letters to each other. The Somali students from Sweden, Finland and the Netherlands participated this writing activity.
- The reason for this activity is to bring the students in the different countries in contact with each other and the teachers. With this activity, the students practice writing and reading. Both technical and reading comprehension. And in this way, a connection is made between the different schools.

3

Theme of learning

- Vocabulary Expansion**
- Picking up new phrases from the partner's letters.**
- Writing Skills**
- Learning how to express thoughts**
- Working in groups**

4

Student participated in writing letters in order to gather specific information about language and culture. Some of the question are mentioned below:

1. Do you wear traditional clothes for special occasions?

2. Do you use somali language? Where do you use it?

3. How many languages are spoken the country you live in?

4. What is the national food that is eaten the country you live? And do you eat traditional somali food? And where you eat it?

5. Do like to learn somali language? and how often you learn it?

5

The aim of the activity

The aim was to create a sense of commitment to promote communication between students from different countries.

Learning from each other.

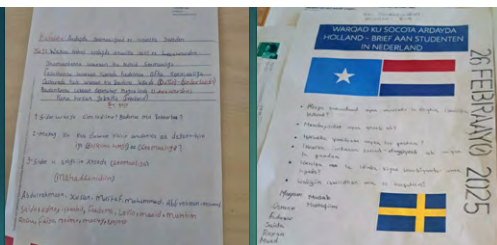
Getting experience of writing and enhancing their language.

6

Students Reading the Letters

7

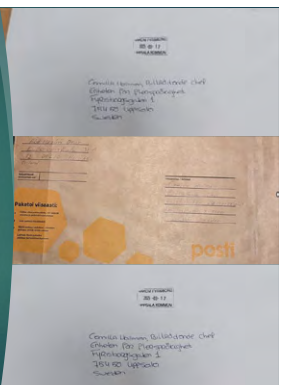

Some of the letters that were exchanged by the students are shown above

8

Students feedback from this activity

- Students liked this collaborative activity
- It made them motivated to be aware of the other students and their daily lives and somali studies

YOUR LANGUAGE COUNTS!

Takaisin sisällysluettelo

Sivu 51 / 52

MENTIONS LÉGALES

Titre

Your Language Counts! Manuel

Projet

Your Language Counts! Toutes les langues sont importantes dans une société multilingue, et ce dès l'école.

Éditeur

Goethe-Institut Schweden
Bryggargatan 12
111 21 Stockholm
Suède

Rédacteurs

Tatjana Atanasoska, Elisabeth C. Schmidt, Sabine Brachmann-Bosse

Contributeurs

Constanze Ackermann-Boström, Larissa Aksinovits, Tatjana Atanasoska, Sabine Brachmann-Bosse, Clarissa Diekmann, Erkan Gürsöy, Karijn Helsloot, Marianthi Kyrou, Simeon Oxley, Anne Reath Warren, Elisabeth C. Schmidt, Tobias Schroedler

Contact

Téléphone : +46 (0)8 459 12 00
Courriel : info-stockholm@goethe.de
Site web : www.goethe.de/schweden

Conception

Géza G. Schenk, GGS Communication, LLC - ggscommunication.llc@gmail.com

Relecture

Emma Price

Financement

Cette publication a été financée par le programme Erasmus+ de l'Union européenne.

Date de publication

Janvier 2026

Copyright notice

© 2025 Goethe-Institut Schweden. Tous droits réservés.

Aucune partie de cette publication ne peut être reproduite, stockée dans un système d'archivage ou transmise sous quelque forme ou par quelque moyen que ce soit - électronique, mécanique, photocopie, enregistrement ou autre - sans l'autorisation écrite préalable de l'éditeur.

Avertissement

Les informations contenues dans ce *mode d'emploi* ont été compilées avec le plus grand soin. Néanmoins, l'éditeur n'assume aucune responsabilité quant à l'exactitude, l'exhaustivité ou l'actualité du contenu. L'utilisation des informations se fait aux risques et périls de l'utilisateur.

